

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Sandra Petrášová
Analýza fenoménu vzniku nových politických
stran
(Komparace Věcí veřejných a Slobody a Solidarity)

Bakalářská práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval(a) samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. dubna 2011

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu této bakalářské práce Doc. Mgr. Pavlu Šaradínovi, Ph.D. za jeho cenné rady a pomoc a při psaní této práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod.....	5
1. Teoretické ukotvení.....	9
1. 1 Strany kádrů	9
1. 2 Masová strana	10
1. 3 Univerzální strana	11
1. 4 Kartelová strana	13
1. 5 Volebně profesionální strana.....	14
2. Věci veřejné	15
2. 1 Vznik strany	15
2. 2 Ideologie strany.....	17
2.3 Tradice liberálních stran v České republice	19
3. Sloboda a Solidarita	23
3.1 Vznik strany	23
3.3 Historie liberální tradice ve Slovenské republice.....	26
4. Komparace vybraných znaků VV a SaS	32
4.1 Otázka lídra strany	32
4. 2 Původní charakter strany.....	33
4. 3 Volební kampaň	34
4. 4 Profil typického voliče strany	37
5. Vzájemný vztah mediálních zpráv a volebních preferencí	42
5. 1 Věci veřejné	44
5. 2 Sloboda a Solidarita	48
Použité prameny a literatura.....	59

Úvod

Zabývat se fenoménem vzniku nových politických stran je stále aktuální téma. Po tzv. rozmrznutí stranického systému v 60. letech minulého století, spojeném s rozsáhlými změnami ve společnosti a rozvojem médií, dnes můžeme pozorovat další vlnu vzniku nových politických stran. Tuto skutečnost odborníci přičítají krizi občanské společnosti, rostoucí nespokojenosti občanů s aktuální politickou situací, nebo profesionalizaci volebních kampaní, které umožňují díky rozsáhlým společenským výzkumům přesně identifikovat a vyplnit volný prostor ve stranickém systému. Proto si myslím, že je třeba tomuto fenoménu stále věnovat pozornost.

V postkomunistických zemích, kde se stranický systém začal v 90. letech znovu vytvářet, není vznik nových politických stran žádným ojedinělým fenoménem. Prakticky v každých uskutečněných volbách se do parlamentu dostávají nové politické strany. Ne jinak tomu bylo v parlamentních volbách roku 2010 v České a Slovenské republice, v nichž slavily úspěch nově vytvořené politické subjekty Věci veřejné (VV) a Sloboda a Solidarita. (SaS) Přesto, že tyto strany byly založeny poměrně krátce před volbami,¹ dokázaly v nich získat více než deset procent hlasů.

Cílem této práce je analyzovat vznik a rozvoj těchto stran a nalézt odpovědi na následující otázky. Měly VV a SaS dostatečný ideologický prostor ve stranických systémech pro svůj vznik a jak tento prostor využily? Existují nějaké univerzální strategie, kterými se vznikající politické strany snaží oslovit co největší množství voličů? Jak se k nově vzniklým politickým stranám chovají média a jaký vliv mají na růst či pokles volebních preferencí a tím i na výsledný úspěch strany ve volbách? V práci bude prověřována hypotéza: Pokud chce být nová politická strana úspěšná a zasednout v parlamentu, musí umět pracovat s médii, využívat nástrojů politického marketingu a kritizovat stávající politickou situaci a hlavní politické strany.

Práce je časově vymezena rokem vzniku strany, čili rokem 2001, kdy vznikla strana VV, respektive rokem 2009, kdy byla založena SaS. Strany jsou analyzovány od tohoto momentu až do parlamentních voleb, které se konaly v případě České republiky v květnu 2010, v případě Slovenské republiky v červnu téhož roku. V práci ovšem

---

¹ Věci veřejné byly založeny již v roce 2001, nicméně tehdy se jednalo o marginální pražskou lokální stranu. Na významu strana nabyla až po vstupu Radka Johna a jeho kandidatuře na předsedu v roce 2009.

můžeme najít i jisté časové přesahy, a to především v rámci analýzy tradice liberální ideologie v obou zemích od roku 1989.

V práci je využit empiricko-analytický přístup, a to konkrétně kombinace metod deskripce a analýzy. Deskriptivní metoda je využita především při popisu samotného vzniku a vývoji zmiňovaných stran do parlamentních voleb 2010 a dále při zkoumání vývoje tradice liberální ideologie v obou zemích. Metodou analýzy bylo zkoumáno ideologické zaměření stran, role lídra ve straně, původní charakter stran, předvolební kampaň a profil typického voliče stran. Analýza je taktéž využita při studiu vlivu médií na volební preference jednotlivých stran.

Práce je členěna do pěti hlavních kapitol. První kapitola se zabývá teoretickým ukotvením tématu práce a je věnována vývojové typologii politických stran. Jsou zde představeny teoretické koncepty Duvergerovi elitní a masové strany, Kirchheimerovi univerzální strany a kádrové strany politologů Katze a Maira. Tuto kapitolu uzavírá Panebiancova volebně profesionální strana. Tato vývojová typologie politických stran je dále doplněna popisem vnitřní organizace jednotlivých vývojových etap a vývojem politického marketingu.

Druhá a třetí kapitola se věnuje popisu samotné podstaty vzniku stran a jejich postupnému vývoji až do parlamentních voleb 2010. Dále analyzuje ideologické zařazení stran na základě volebních programů. Poslední část této kapitoly zkoumá tradici politických subjektů, které vyznávají tuto ideologii v daných státech. Na základě této analýzy je následně konstatováno, jakého voličského potenciálu mohly strany na základě svého ideologického zaměření využít. Po porovnání těchto zjištění s volebními zisky zkoumaných stran pak můžeme stanovit, do jaké míry tohoto potenciálu strana využila.

Čtvrtá kapitola se věnuje analýze charakteristických znaků těchto stran. V rámci této kapitoly je zkoumána role lídra ve straně. Práce se snaží zodpovědět, zda byl předseda strany dosazen do pozice lídra na základě důkladně promyšleného marketingového tahu, kterým se strana snažila navýšit své volební preference, či se jedná o skutečného vůdce strany se všemi pravomocemi, které by lídrovi měly náležet. Dále se tato kapitola zabývá původním charakterem strany a jeho postupným vývojem. V textu je analyzována také předvolební kampaň do parlamentních voleb, které se

uskutečnily v roce 2010. Důraz je kladen především na celkový charakter kampaně, hlavní použitá hesla a výše investic, které strany do kampaně vložily. Pozornost byla věnována i otázce, jaký druh marketingového nástroje v kampani převažoval. Poslední část této práce se snažila sestavit profil typického voliče obou stran, a to na základě analýz, které byly uskutečněny výzkumnými sociologickými agenturami.

Poslední kapitola je věnována mediálním zprávám, které byly uveřejněny v celostátním tisku a volebním preferencím daných politických subjektů. Je zkoumán vliv uveřejněných zpráv na rozhodování voličů, a to z hlediska nárůstu, či poklesu volebních preferencí stran. Analýza se omezuje na studium celostátního denního tisku. Kapitola se zaměřuje na změnu postoje médií ke straně po té, co strana překročí v předvolebních výzkumech pět procent a má reálnou šanci, že by ve volbách mohla zasednout v parlamentu. Dále se snaží stanovit, jaké zprávy, respektive události zmiňované v tisku, mohly mít vliv na změnu volebních preferencí.

Dosavadní zpracování tématu v odborné literatuře je vzhledem k novosti politických subjektů v podstatě nulové, a to jak v České, tak i Slovenské republice. Strana VV je okrajově zpracována v publikaci Stanislava Balíka *Parlamentní volby do Poslanecké sněmovny 2010*.² Jednalo se však pouze o stručné nastínění vzniku strany a analýzu její volební kampaně. Věřím, že v současné chvíli se již zpracovávají podrobnější studie těchto stran, nicméně v době psaní této práce ještě nebyly k dispozici.

Vzhledem k nedostatečnému zpracování daného tématu v literatuře je práce odkázána především na zdroje z oblasti tisku, stranických materiálů a jiných internetových zdrojů. Knižní publikace byly využity zejména pro analýzu ideologické tradice stran v obou zemích. Na tomto místě bych zmínila hlavní čerpaná díla autorů Ladislava Cabady a Davida Šance,³ kteří se zabývají vývojem českého stranického systému a profilem jeho jednotlivých aktérů. Slovenskému stranickému systému se v české politologii věnuje hlouběji především Lubomír Kopeček. Publikace L. Kopečka „*Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*“,⁴ a „*Politické strany na Slovensku 1989 až 2006*“,⁵ kterou můžeme považovat za dosud nejlépe zpracovanou

---

² BALÍK, Stanislav a kol.: *Volby do Poslanecké sněmovny 2010*. Brno 2010, 288 s.

³ CABADA, Ladislav – ŠANEC, David: *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň 2005, 224 s.

⁴ KOPEČEK, Lubomír: *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*. Brno 2006, 348 s.

⁵ KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany na Slovensku 1989 až 2006*. Brno 2006, 628 s.

vědeckou prací, která se zabývá studiem politických stran na Slovensku a dále publikace a články, na nichž se autorsky podílel Stanislav Balík „Slovenské volby 2002 – překročení rubikonu?“⁶ a Vít Hloušek „Politické strany“⁷ byly pro tuto práci přínosné. Opět je však třeba zdůraznit, že přínosnost těchto prací je výrazně omezena jejich zastaralostí a tím i související absencí reflexe aktuálních změn ve stranických systémech, které se v posledních letech v obou zemích udály. Navíc je nutno dodat, že vzhledem ke skutečnosti, že Slovenská republika je našim sousedním státem a pojí nás s ní společná dlouholetá minulost, se jeví celkové zpracování slovenského a stranického systému v České republice jako nedostatečné. Jak už bylo výše zmíněno, předpokládá se, že na studiích zkoumaných stran již politologové pracují. Příkladem kvalitního zpracování vzniku a vývoje politické strany v českém prostředí může být dílo autorů Milana Hamerského a Petra Dimuna „10 let na straně svobody. Kronika ODA z let 1989-1999“⁸, které je v podstatě kronikou deseti let existence Občanské demokratické aliance. Publikace se věnuje nejen jejímu vzniku a vývoji, ale obsahuje například i programové dokumenty strany.

---

⁶ HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany*. 2010, 320 s.

⁷ BALÍK, Stanislav – KOPEČEK, Lubomír: *Slovenské volby 2002 – překročení rubikonu?* Středoevropské studie, 4, 2002, č. 4.

⁸ HAMERSKÝ, Milan – DIMUN, Petr: *10 let na straně svobody. Kronika ODA z let 1989-1999*. Brno 1999, 249 s.

1. Teoretické ukotvení

K problematice vzniku nových politických stran existuje celá řada studií a patří k jedněm z nejpropracovanějších teorií v oblasti stranicko-politického výzkumu. Průkopníkem těchto konceptů se stal politolog francouzského původu Maurice Duverger. Jeho institucionální přístup ke studiu vzniku politických stran je jedním z nejdůležitějších. M. Duverger strany rozdělil na základě charakteristiky jejich vzniku na strany parlamentního a mimoparlamentního původu. Strany parlamentního původu byly v období jejich vzniku spjaty s parlamentem a konkrétněji s poslanci, kteří se sblížili na základě podobných názorů. Tomuto typu stran odpovídají liberální a konzervativní strany vzniklé v 19. století.⁹

Vznik stran mimoparlamentního typu souvisí se značně omezeným volebním právem. Typickým příkladem jsou socialistické nebo sociálnědemokratické strany. Dělnictvo původně nebylo reprezentováno v parlamentu, neboť nedisponovalo volebním právem, a proto se začalo organizovat mimo parlamentní úroveň. S tím souvisí i propracovanější stranická struktura těchto stran. Na rozdíl od stran parlamentního typu, jsou často napojené na síť podpůrných organizací, především na odbory. Podobným způsobem vznikaly i křesťanské strany, které byly napojené na církev.¹⁰

1.1 Strany kádrů

Ze závěrů M. Duvergera tedy vyplývá, že charakter vzniku stran má dlouhodobý dopad na jejich organizační strukturu. Na základě těchto závěrů dále rozlišuje mezi stranou kádrů a stranou mas. Pro stranu kádrů je typické shromažďování významných osobností, jejichž jméno, prestiž a charisma straně napomáhají získat voličské hlasy. Charakterističtí jsou pro tento typ strany také specialisté, kteří organizují volební kampaň. Třetím typem osobnosti těchto stran jsou mecenáši, kteří stranu sponzorují.¹¹

S charakterem organizace stran kádrů souvisí i způsob, jakým strana usilovala o své voliče. Hlavním cílem bylo zajistit skrze volby zastoupení vlastních reprezentantů v parlamentu a koordinovat jejich činnost při výkonu tohoto mandátu. Volební soutěž byla v té době velmi omezená, vzhledem k tomu, že volební právo bylo stále výsadou privilegovaných vrstev společnosti. Katz a Mair a ve své studii z roku 1995 uvádějí, že

⁹ NOVÁK, Miroslav: *Systém politických stran. Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha 1997, s. 24-25.

¹⁰ STRMISKA, Maxmilián a kol.: *Politické strany moderní Evropy*. Praha 2005, s. 13-14.

¹¹ NOVÁK, M.: c. d., s. 31.

v té době nebylo potřeba formální a vysoce organizované stranické struktury, neboť finanční zdroje byly potřebné pouze v období voleb a v těchto případech strany spoléhaly na své lokální jednotky a využívalo se osobních kontaktů kandidátů.¹²

Členství v těchto stranách bylo výlučné, neboť běžní členové tvořili zároveň elity stran. Volební soutěž byla v tomto období minimální a vedení volební kampaně nevyžadovalo žádné větší úsilí. Volební kampaň byla organizována prostřednictvím personální sítě vysoce postavených členů, kteří zároveň zajišťovali finanční prostředky, či důležité osobní kontakty pro financování strany.¹³

Co se vnitřní organizace stran týče, dominovala především část strany, jež byla zastoupena v parlamentu. Organizace na místní úrovni byla soustředěna zejména okolo poslanců. Místní organizace plnily roli, která zajišťovala zvolení, popřípadě znovuzvolení poslanců. Členové strany a jejich loajální voliči byli zapotřebí pouze v předvolebním období, a to pro účely vedení volební kampaně. Organizace na centrální úrovni v podstatě neexistovala. Postupně vznikala v omezené míře, ale stále byla podřízena členům strany zastoupeným v parlamentu.¹⁴

1. 2 Masová strana

Masová strana byla naopak postavena na početné členské základně. Na rozdíl od kádrových stran, které spoléhaly na kvalitu svých podporovatelů, se masové strany opíraly o kvantitu svých členů. Drobné členské příspěvky, které zajišťovaly financování strany, nahradily dary zámožných sponzorů. Svým kolektivním jednáním dokázal tento typ strany nahradit nedostatek osobního vlivu. Za účelem komunikace s voličem začaly strany využívat své vlastní kanály, především stranický tisk. Předvolební kampaň masových stran měla mobilizační formu. Strany artikulovaly zájmy sociální skupiny, kterou reprezentovaly. Z toho vyplývá, že masové strany již neprosazovaly národní

---

¹² KATZ, Richard S., - MAIR, Peter: *Changing models of party, organizations and party democracy. The emergency of cartel party.* Party Politics, 1, 1995, č. 1, s. 9.

¹³ BRADOVÁ, Eva: *Od lokálních mítinků k politickému marketingu. Teorie a vývoj politické komunikace a volebních kampaní.* Brno 2005, s. 40.

¹⁴ KATZ, Richard S., - MAIR, Peter: *Ascendancy of the Party in Public Office: Party Organizational Change in Twentieth-Century Democracies.* In: GUNTHER, Richard – MONTARO, José R. – LINZ, Juan José: *Political parties: old concepts and new challenges.* Oxford 2002, s. 114-116.

zájmy, ale zájmy dané sociální skupiny. Charakteristickým znakem těchto stran byla důsledně uplatňovaná stranická disciplína.¹⁵

K podnětům na změnu vnitřní organizace stran docházelo ještě před rozšířením elektorátu. Souvisí to s nárůstem závislosti vlád na parlamentu. Přesněji řečeno začaly být vlády odpovědné parlamentu. Na důležitosti získávala členská základna, jejíž počet se neustále navyšoval, a která byla nezbytná pro financování strany. Z důvodu nárůstu členské základny bylo zapotřebí, aby byly její kroky nějakým způsobem koordinovány. Tuto roli přijala centrální úroveň strany, čímž došlo k posílení její pozice a postupně se stala nejsilnější tváří strany. Naopak část strany, která byla zastoupena v parlamentu, popřípadě ve vládě, se musela podřídít členské základně a ideologii strany a byla zároveň kontrolována i z centrální úrovně strany.¹⁶

S nástupem masových stran je spojen i rozvoj politického marketingu. Základní charakteristikou kampaní se stal osobní kontakt kandidátů s voliči ve formě kontaktu z očí do očí (face to face contact) či agitace od domu k domu. (door to door canvassing). Dále strany spoléhaly na svůj stranický tisk, s jehož pomocí zprostředkovávaly voličům své programy a vize. Hlavní úlohu v přípravě a realizaci kampaně hrály místní organizace, které vybíraly kandidáty, distribuovaly volební programy, oslovovaly stoupence strany a staraly se o finanční zdroje.¹⁷

1.3 Univerzální strana

V roce 1966 identifikoval politolog německého původu, Otto Kirchheimer, nový vývojový typ strany, kterou pojmenoval univerzální (catch-all) strana. Kvůli změnám ve společnosti, které probíhaly po druhé světové válce a především z důvodu obrovského boomu masových sdělovacích prostředků, zejména televizního vysílání, začalo docházet k postupnému rozmrazání stranických systémů. Zároveň se začaly uvolňovat tradiční vazby, které voliči na své strany měli. Docházelo i k oslabování ideologické zátěže stran, které se začaly orientovat především na uzavření politické dohody. Noví členové stran už se nerekrutovali na základě sociální identifikace, ale na základě politických dohod.¹⁸

---

¹⁵ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 1995, s. 10-11.

¹⁶ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 2002, s. 116-120.

¹⁷ BRADOVÁ, E.: c. d., s. 50-51.

¹⁸ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 1995, s. 12-15.

„Univerzální lidová strana se vzdává pokusů o intelektuální a morální ohrazení mas, přičemž se více přiklání směrem k volební scéně ve snaze zaměnit působnost do hloubky za širší publikum a více bezprostřední volební úspěch.“¹⁹ těmito slovy popsal charakter univerzální strany O. Kirchheimer.

Této problematice se v českém prostředí detailněji věnuje především politolog Michal Klíma, který ve své práci uvádí pět hlavních charakteristik nového typu univerzálních stran:

1. Drastické snížení ideologické zátěže.
2. Zvýšení úlohy stranického vedení.
3. Snížení úlohy individuálního členství ve straně.
4. Méně důrazu na úzké partikulární zájmy.
5. Zajištění přístupu k různorodým skupinovým zájmům.²⁰

Díky rozvoji masmédií mohla část strany zastoupena v parlamentu oslovovat voliče přímo, aniž by k tomu musela využívat členské základny, či centrální úrovně. To mělo vliv na posílení její pozice. Uvnitř strany začalo docházet ke střetům ohledně otázky, zda je lídrem strany předseda centrální stranické organizace, nebo lídr strany v parlamentu.²¹

Ovšem ne každý politický subjekt se může stát univerzální stranou. Předpoklad, úspěšně využít univerzální strategii zaměřenou na více sociálních skupin, mají pouze největší strany. Univerzalismu stran napomáhá také vládní zkušenost. Naopak malé strany, které se orientují na úzce vymezenou skupinu voličstva a profesně orientované strany, znemožňují vlastní transformaci v univerzální stranu.²²

Kvůli změnám ve společnosti, které zapříčinily vznik univerzálních stran, bylo nutné změnit také přístup k přípravě předvolebních kampaní. Centrum pozornosti se logicky přesunulo k televiznímu vysílání, což vedlo k větší personalizaci kampaně. Strany také začaly v mnohem větší míře využívat placených profesionálních politických poradců a expertů. Začaly se objevovat pravidelné předvolební průzkumy.²³

---

¹⁹ KLÍMA, Michal: *Catch-all strany O. Kirchheimera (strana univerzálního typu)*. Politologický časopis, 3, 1996, č. 3, s. 225-234.

²⁰ KLÍMA, Michal: *Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství*. Praha 2001, s. 48.

²¹ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 2002, s. 120-122.

²² KLÍMA, M.: *Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství*, s. 49.

²³ BRADOVÁ, E.: c. d., s. 52-54.

1. 4 Kartelová strana

S pojmem kartelové strany přišli v roce 1995 politologové Richard Katz a Peter Mair. Vznik tohoto typu strany datují 70. léty 20. století, což je období, kdy se strany ještě více vzdálily občanské společnosti a o to více se napojily na stát, až se staly prakticky jeho součástí. Pro strany se stává stěžejní především volební vítězství a vládní účast, protože to jim umožňuje přímý přístup k státním financím a zdrojům. Za účelem dosažení zisku mezi sebou uzavírají jednotlivé strany dohody, aby zamezily ostatním stranám přístup k parlamentním nebo vládním pozicím. Pokud by se tomu tak stalo, musely by se o své zisky s těmito stranami podělit. Tomu se snaží zabránit nastavováním pravidel, která nové strany znevýhodňují.²⁴ Tento typ stran je uplatňován zejména v zemích, pro něž je typická mezistranická spolupráce a vysoká podpora politických subjektů ze strany státu, jako jsou například Švédsko, Německo, Rakousko a Dánsko.²⁵

Z hlediska vnitřní organizace je nejdůležitější tváří strany část zastoupená v parlamentu nebo vládě, a to především z toho důvodu, že má přístup k distribuci státních dotací. Dalším důvodem je i neustálé navyšování počtu zaměstnanců, například asistentů poslanců, kteří jsou placeni ze státní kasy. Kartelové strany jsou orientovány zejména na získání parlamentních a vládních postů, což oslabuje jak centrální úroveň strany, tak i její členskou základnu.²⁶

Vzhledem k tomu, že volič nemůže v dostatečné míře ovlivnit vládní politiku stran, ani v rámci voleb stranu potrestat za její špatný výkon, mohou být kartelové strany příčinou vzniku nových politických stran, které se vyhrazují proti aktuálnímu establishmentu a přinášejí tak jistou alternativu těmto stranám.²⁷ Tyto nově vzniklé strany však stále častěji bývají populistického charakteru a jejich volební programy mnohdy obsahují xenofobní prvky. Tyto prvky můžeme nalézt u rakouských Svobodomyšlných, belgického Vlámského bloku, či italské Ligy severu. Z toho důvodu mohou vyvolat částečné ohrožení demokratických prvků v zemi.

S kartelovými stranami souvisí také nástup postmoderní kampaně. Tato kampaň je charakterizována především fragmentací mediálního prostředí a zásadní úlohu zde sehrává internet. V tomto období již dochází k permanentně vedené kampani, v nichž se

---

²⁴ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 1995, s. 12-15.

²⁵ Tamtéž, s. 17.

²⁶ KATZ, R. S., - MAIR, P.: 2002, s. 122-126.

²⁷ KLÍMA, M.: *Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství*, s. 61.

politické strany neustále snaží působit na voliče. Nepostradatelnou roli v postmoderních kampaních hrají profesionální poradci. Strany se částečně navracejí k prvkům lokálního způsobu vedení kampaně a snaží se aktivně působit na voliče, což jim usnadňují i dnešní digitální technologie.²⁸

1. 5 Volebně profesionální strana

Pojem volebně profesionální strana je vázán se jménem politologa Angela Panebianca. Ve svém konceptu analyzuje strany ve dvou úrovních. Tou první je vnitřní organizace strany a druhou je chování strany navenek. Pro tento typ strany je charakteristická deideologizace strany a změna na úrovni jejího vedení. Pro stranu již není klíčové její ideologické vymezení. Charakteristickým rysem je přítomnost zájmových skupin ve vedení strany. Tyto zájmové skupiny hrají významnou úlohu i při financování strany. Dalším znakem tohoto typu stran je přenesení důležitosti ze členů stran na voliče, jimž je věnována maximální pozornost. Tomu je přizpůsobena i předvolební kampaň strany, která je zaměřena zejména na jednotlivce. Volební program se věnuje tématům, která ve společnosti rezonují a voliči je pokládají za klíčové. Zároveň platí, že se výhradně zaměřují na témata, která jsou oblíbená, a kterými neriskují ztrátu svých potenciálních voličů. Strana se snaží vystupovat jako ideologicky nezatížená, což může na jednu stranu působit efektně, zároveň však může působit na mnohé potenciální voliče jako obtížně čitelná a může tím ve svém důsledku i ztratit.²⁹

---

²⁸ BRADOVÁ, E.: c. d., s. 54-55.

²⁹ PANEBIANCO, Angelo: *Political Parties: Organization and Power*. Cambridge 1988, s. 264-274.

2. Věci veřejné

2.1 Vznik strany

Věci veřejné vznikly již v roce 2001. Původně však působily pouze jako lokální strana v městské části Prahy 1. Důvodem jejího vzniku byla nespokojenost s vedením místní radnice. Strana nejprve figurovala jako firma Věci veřejné s.r.o.. Oficiálně byla registrována 22. července roku 2002 a jejím předsedou se stal Ing. Fredegar Formen.³⁰ Je zajímavé, že o postavě F. Formena nejsou dostupné žádné bližší informace.

První úspěch zaznamenala strana ve volbách do zastupitelstev obcí, které se uskutečnily v listopadu roku 2002. V těchto volbách získaly jeden mandát v městské části Praha 1, kde působily jako opoziční strana. VV ve svých materiálech uvádějí, že se původně chtěly stát komunální stranou, která by byla opozicí a alternativou Občanské demokratické straně (ODS).³¹ Tohle tvrzení je ovšem v českém tisku často polemizováno a bývá poukazováno na spolupráci VV se zmiňovanou ODS především v oblasti, kde strana původně vznikla, v Praze 1. Dokonce se objevují i spekulace o tom, že strana VV vznikla za podpory ODS, aby si v případě nižších volebních zisků vytvořila koaličního partnera.³²

V letech 2005 a 2006 se strana rozrostla o místní buňky VV v Praze 7, v Černošicích a v Kostelci nad Orlicí. V následujících komunálních volbách, které proběhly v roce 2006, obsadily VV pod vedením Kateřiny Klasnové devět mandátů v Praze 1. To bylo považováno za vynikající výsledek, neboť strana získala 20,37 % hlasů, což byl druhý nejvyšší zisk po vítězné ODS, která obdržela 38,99 % hlasů. V obci Černošice získala strana čtyři mandáty a v Kostelci nad Orlicí dva mandáty.

Dále se VV účastnily senátních voleb v roce 2008, v nichž zaznamenali relativní úspěch dva kandidáti této strany v městských částech Praha 1 a Praha 5. Oba kandidáti obsadili v pořadí čtvrté místo za ODS, Českou stranou sociálně demokratickou (ČSSD) a Stranou zelených (SZ). Konkrétně se jednalo o Martina Stránského ve volebním

---

³⁰ *Seznam politických stran a hnutí.*

http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=217 (14. 1. 2011)

³¹ *Věci veřejné materiál pro akademii VV.*

<https://olomoucky.veciverejne.cz/.../akademimaterialy/.../veci-verejne-material-pro-akademii-vv.pdf> (13. 1. 2011)

³² k tomu více viz:

Věci veřejné hlásají otevřenost. Přitom je řídí uzavřená skupina lidí.

<http://domaci.ihned.cz/c1-40841840-vedeni-veci-verejnych-si-proveruje-uchazece-o-clenstvi> (14. 1. 2011)

obvodu Praha 1 a Marii Ulrichovou Hakenovou, která kandidovala za Prahu 5. Ani jeden z kandidátů však nebyl členem VV a oba kandidovali jako bezpartajní.³³

VV postavily také kandidátku do voleb do Evropského parlamentu, které se konaly v červnu roku 2009. V těchto volbách se jim podařilo získat 2,40 % hlasů, což byl dokonce lepší výsledek, než u SZ, která získala pouze 2,06 % hlasů.³⁴ Předseda strany Radek John vnímá volby do Evropského parlamentu jako přerod lokální pražské strany ve stranu s celostátním charakterem.³⁵ V červnu roku 2009 byl novým lídrem zvolen známý publicista a televizní tvář R. John. R. John se dokonce v průzkumech veřejného mínění stal nejpoblíbenějším předsedou strany napříč celým stranickým spektrem.^{36, 37} Po zvolení R. Johna předsedou strany se VV dostaly do povědomí širší společnosti a začala narůstat její členská základna. Nesporný vliv na to měla pozornost médií, která o zvolení R. Johna často informovala. V červnu 2009 dle slov R. Johna strana vykazovala 17 regionálních kanceláří.³⁸

V parlamentních volbách 2010 získala strana 10,88 % hlasů, což ji v přepočtu na mandáty zajistilo 24 poslaneckých křesel.³⁹ 10. srpna roku 2010 se stala součástí vládní koalice společně s ODS a TOP 09. Na základě koaliční smlouvy obsadila čtyři ministerstva, a to konkrétně dopravy, vnitra, školství a místního rozvoje.⁴⁰ Předseda strany R. John se stal ministrem vnitra a místopředsedkyně strany K. Klasnová se zároveň stala místopředsedkyní Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.⁴¹

Je zajímavé, že si VV, jako lokální pražská strana, mohou finančně dovolit vydávat stranický časopis s názvem Pražan a zároveň také provozovat tzv. Zelenou linku, na kterou jim mohou volat občané každý den a svěřovat se se svými politickými

---

³³ volby.cz

³⁴ Věci veřejné často uvádějí, že se jedná o nejlepší výsledek ze všech neparlamentních stran. Tato informace však není pravdivá, neboť Suverenita, rovněž neparlamentní subjekt, obdržel 4,26 % hlasů a Evropská demokratická strana 2,88 % hlasů. Srovnej viz: Radek John, předseda strany Věci veřejné.

<http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/zprava/616919>

³⁵ Tamtéž.

³⁶ O nás.

<http://www.veciverejne.cz/o-nas.html> (15. 1. 2011)

³⁷ volby.cz

³⁸ Radek John, předseda strany Věci veřejné.

<http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/zprava/616919> (16. 1. 2011)

³⁹ volby.cz

⁴⁰ Vláda České republiky.

<http://www.vlada.cz/cz/vlada/default.htm> (19. 1. 2011)

⁴¹ Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna.

<http://www.psp.cz/sqw/fsnem.sqw> (19. 1. 2011)

názory. VV mají taktéž zřízenou i občanskou poradnu, která původně působila pouze v Praze. Dnes má pobočky po celé republice a zabývá se převážně řešením sociálních problémů občanů.⁴²

2. 2 Ideologie strany

Strana VV se odkazuje především k hodnotám přímé demokracie, což bylo obsaženo i v podtitulu názvu strany.⁴³ Přímou demokracii chtějí VV rozvíjet nejen v rámci své strany, ale v celé České republice. Tato strana je charakteristická tím, že nemá příliš vyhraněnou ideologii. Sama tvrdí, že problémy je třeba řešit věcně, nikoliv pravicově, či levicově. Sama sebe pak zařazuje spíše na pravý střed. Mezi své základní hodnoty strana řadí odbornost, iniciativu a slušnost, což prokazují vysokými morálními požadavky na své členy.⁴⁴

Je poměrně obtížné stranu přiřadit k nějaké ideologii, neboť ani strana sama nemá jasno, zda by se měla klonit spíše doprava nebo doleva. Situaci komplikuje i skutečnost, že strana je rozdělena do dvou táborů, přičemž si každý představuje ideologické směřování strany odlišným způsobem. Bude zajímavé sledovat, který z nich nakonec převáží. Celou situaci výstižně komentoval Jana Kubáček, ideologický poradce strany, na XII. ideové konferenci VV. „Klademe si otázku, kudy dál, zda doleva či doprava. Odpověď je jednoduchá: dopředu a středem.“⁴⁵

I z volebního programu VV je obtížné stranu jednoznačně zařadit na levici, či pravici. Jsou v něm totiž kombinovány prvky liberální i sociální, které jsou navíc doplněny jistou dávkou populismu. VV zdůrazňují hodnoty přímé demokracie, a to především cestou zavedení a rozšíření referend a přímé volby prezidenta, hejtmanů a starost. I v oblasti ekonomiky podporují svobodný obchod, svobodné podnikání, tržní konkurenční prostředí a snížení přímých daní. Naproti tomu však strana prosazuje

---

⁴² *Poradna VV.*

<http://www.veciverejne.cz/poradna-vv.html> (20. 1. 2011)

⁴³ Původní název strany byl „Věci veřejné. Strana přímé demokracie.“ V současnosti však strana používá pouze zkrácenou verzi názvu „Věci veřejné“.

⁴⁴ *O nás.*

<http://www.veciverejne.cz/o-nas.html> (15. 1. 2011)

⁴⁵ *XII. Ideová konference Věcí veřejných.*

<http://www.veciverejne.cz/xii-ideova-konference-veci-verejnych-1.html> (17. 1. 2011)

progresivní zdanění pro nejvyšší příjmové skupiny a ospravedlňuje státní intervenci do ekonomiky v období krize.⁴⁶

I v oblasti zdravotnictví bychom našli podobné rozpory. Na jednu stranu VV prosazují privatizaci nemocnic a možnost nadstandardního připojištění, na druhou stranu usilují o vznik pouze jedné státní pojišťovny. V oblasti lidskoprávní je pak možné konstatovat, že VV vyznávají a prosazují liberální hodnoty, neboť podporují tolerantní a rovný přístup k vírám a vyznáním, a to i s ohledem na regionální a etnické odlišnosti. Dále se vyslovují pro neomezování práva žen rozhodovat se o umělém přerušení těhotenství a pro podporu „práva na důstojnou smrt“.⁴⁷

Populistický je tento politický program především v tom ohledu, že je vystaven na tématech, která nejsou kontroverzní a u voličů jsou pozitivně přijímány. Jedná se například o boj proti korupci, snižování zadlužení státu, zdanění nejvyšších příjmových skupin apod. Strana sice deklaruje snahu o vyrovnaný rozpočet, v programu však převažuje výdajová stránka nad příjmovou, aniž by bylo nějakým způsobem konkretizováno, jakým způsobem a z jakých zdrojů by jednotlivé položky měly být financovány. Jedná se například o zvýšení platů učitelů o 5000 Kč, finanční podporu sociálně slabým, aby mohli platit nájemné u soukromých majitelů do doby, než bude daná obec schopna alokovat dostatek volných sociálních malometrážních bytů, budování obchvatů, modernizace železničních koridorů, majetkové vypořádání se s církvemi atd.⁴⁸ Nakonec i samy VV dospěly k závěru, že tolik slibů nebudou schopni naplnit. Nejen z toho důvodu strana angažovala bývalého politologa Jana Kubáčka, který se stal hlavním stratégem a analytikem strany.⁴⁹

Z usnesení XII. ideové konference vyplývá, že se strana v nejbližší budoucnosti nehodlá blíže svou ideologii konkretizovat, naopak uvádí, že: „Věci Veřejné jsou stranou ukotvenou v politickém středu. VV vyznávají: principy sociálně odpovědné a spravedlivé politiky. Stěžejní jsou pro ně: vymahatelnost práva, individuální svobody, boj proti korupci, principy přímé demokracie a hledání nových řešení bez ideologických

---

⁴⁶ *Věci veřejné. Politická strana. Politický program.*
<http://www.veciverejne.cz/politicky-program.html> (18. 1. 2011)

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

nálepek.⁵⁰ Současně však delegáti udělili mandát předsedovi strany k přihlášení VV do Evropské liberální frakce v Evropském parlamentu ELDR.⁵¹

2.3 Tradice liberálních stran v České republice

Věci veřejné je problematické zařadit jednoznačně do jedné ideologické rodiny. Ve svých materiálech se prezentují jako strana zaměřená na pravý střed. Poslední dobou však v praxi prosazují sociálně citlivější politiku.^{52, 53} Pokud se ovšem podíváme na její programatiku v oblasti lidských a občanských práv, můžeme jasně říci, že se jedná o stranu prosazující liberální hodnoty. Skutečnost, že se strana na své poslední ideologické konferenci, která se konala v prosinci roku 2010, usnesla podat přihlášku do strany evropských liberálů ELDR nasvědčuje tomu, že liberální ideologie v této straně převažuje.

Liberální politika v České republice byla po roce 1989 reprezentována v části Občanského fóra (OF), jež se orientovalo na ekonomický neoliberalismus. Po rozpadu OF byly myšlenky neoliberalismu soustředěny v ODS pod vedením Václava Klause. ODS nemůžeme označit za liberální stranu zejména z toho důvodu, že v oblasti lidských a občanských práv prosazuje konzervativní hodnoty. Vůči této politické formaci byl v prosinci roku 1990 zformován Liberální klub OF, který byl posléze transformován v Občanské hnutí (OH), jehož předsedou se stal Jiří Dienstbier. Ačkoliv měla tato strana podporu samotného prezidenta republiky, Václava Havla, i silné zastoupení v exekutivě, nedokázala se dostatečně vyhradit vůči konkurenční ODS a v parlamentních volbách roku 1992 těsně nepřekročila uzavírací klauzuli.⁵⁴ OH samo sebe prezentovalo jako liberální, občanské a sociální politické hnutí, které odmítalo politické dělení na pravici a levici. OH se proti ODS vymezilo důrazem na právní stát a tržní hospodářství s ohledem na ekologii a sociální souvislosti.⁵⁵

---

⁵⁰ *Usnesení XII. Ideové konference VV.*

<https://www.veciverejne.cz/usneseni-z-ideove-konference-vv.html> (21. 1. 2011)

⁵¹ *XII. Ideová konference Věcí veřejných.*

<http://www.veciverejne.cz/xii-ideova-konference-veci-verejnych-1.html> (21. 1. 2011)

⁵² *Jiří Leschtina: Vlající Věci veřejné.*

http://vyhledavani.ihned.cz/2-47963030-M00000_d-57 (23. 1. 2011)

⁵³ *XII. IDEOVÁ KONFERENCE VĚCÍ VEŘEJNÝCH.*

<http://www.veciverejne.cz/xii-ideova-konference-veci-verejnych-1.html> (23. 1. 2011)

⁵⁴ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 138-139.

⁵⁵ CABADA, L. – ŠANC, D.: c. d., s. 191-194.

Další stranou prosazující liberální myšlenky na české stranické půdě byla ODA. ODA vznikla již v roce 1989, ale zprvu fungovala v rámci OF.⁵⁶ Problematická byla pro tuto stranu zejména programová blízkost s konkurenční ODS, a to jak ve svém neoliberalistickém ekonomickém přístupu, tak i kvůli podobnosti v konzervativním apelu na společnost. Rozpory mezi liberálním a konzervativním křídlem strany také nakonec spolu s finančními problémy zapříčinily rozklad strany.⁵⁷ ODA kladla důraz na ochranu a prosazování lidských práv ve společnosti, prosazovala právní stát, snižování daní, deregulaci nájemného a zavedení školného.⁵⁸

Rozpory uvnitř ODS kvůli financování strany a následné znovuzvolení V. Klause do pozice předsedy strany, vedly v roce 1998 část politiků z ODS k odchodu ze strany a založení nového politického subjektu Unie svobody (US), ke které se připojili i někteří členové ODA. US prakticky přejala roli ODA a podobně jako ona se snažila vymezit především vůči ODS. US se prezentovala jako slušná, transparentní a decentralizovaná liberální pravicová strana (na rozdíl od ODS). Strana kladla důraz na osobní zodpovědnost občanů a také převzala řadu prvků z programu ODA, jako například deregulaci nájemného, či zavedení školného.⁵⁹ Přesto, že si strana kladla velké ambice a doufala, že na pravicovém stranickém spektru nahradí ODS, dosáhla v parlamentních volbách roku 1998 pouze 8,6 % hlasů.⁶⁰ US se snažila o zvýraznění svého liberálního profilu v předvolební kampani roku 2006, kdy se snažila oslovit především mladé voliče prosazováním legalizace měkkých drog. Tato strategie nicméně nezabrala a po volbách se strana stala marginálním politickým subjektem.⁶¹

V realitě opoziční smlouvy ODS a ČSSD se zrodil politický subjekt Čtyřkoalice. Čtyřkoalice zahrnovala parlamentní subjekty Křesťanskou a demokratickou unii-Československou stranu (KDU-ČSL), ODA a dále neparlamentní US a Demokratickou unii (DU). DU vznikla v roce 1994 jako pokus o vytvoření alternativy ODS. V rámci koalice však panovaly značné rozpory mezi křesťansky orientovanou stranou KDU-ČSL, která byla nejsilnější stranou koalice a liberálními stranami. Čtyřkoalice

---

⁵⁶ Strana se osamostatnila po rozpadu OF v roce 1991.

⁵⁷ CABADA, L. – ŠANC, D.: c. d., s. 198-202.

⁵⁸ PROGRAM ODA 21.

<http://www.oda.cz/dokumenty/default.asp#program21> (25. 1. 2011)

⁵⁹ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 138-139.

⁶⁰ volby.cz

⁶¹ *Nejhorší kampaň? Unie svobody 2006.*

http://www.lidovky.cz/nejhorsí-kampan-unie-svobody-2006-d3y-/ln_noviny.asp?c=A100327_000080_ln_noviny_sko&klic=236198&mes=100327_0 (25. 1. 2011)

prosazovala především princip odpovědnosti, subsidiarity, solidarity, sociální spravedlnosti, trvale udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí. Usilovala o výkonný a úsporný stát, odbourání neúčinných a nákladných státních zásahů do podnikání a snižování daňové zátěže.⁶² Kvůli finančním problémům byla následně z Čtyřkoalice vyloučena ODA a do voleb roku 2002 již vstupovaly pouze dva původní subjekty, a to KDU-ČSL a sloučená US-DEU jako Koalice. Po volbách se strany staly součástí středolevé koalice pod vedením ČSSD.

Poslední politický subjekt, který bychom mohli přiřadit k liberální ideologii je SZ. SZ vznikla již v prosinci roku 1989, ovšem většího významu nabyla až v roce 2002 díky tzv. Tmavozelené výzvě,⁶³ kdy do strany vstoupila řada nových členů z prostředí ekologických občanských iniciativ. Cílem bylo změnit politický styl strany a její budoucí směřování. Další výrazný předěl ve straně se udál v září roku 2004, kdy byl předsedou strany zvolen Martin Bursík, který dříve působil ve funkci ministra životního prostředí ve vládě Josefa Tošovského.⁶⁴ M. Bursík změnil volební strategii strany a odmítl myšlenku spolupráce s malými liberálními subjekty, kterou prosazovalo bývalé vedení strany. Dále prosadil propojení environmentálního apelu se sociálně-liberálním akcentem a stranu celkově posunul více doprava.⁶⁵ 16. února roku 2006 SZ poprvé dosáhla podle průzkumu agentury STEM více než 5 % volebních preferencí.⁶⁶ V parlamentních volbách roku 2006 získala 6,29 %, což znamenalo obsazení 6 mandátů. Strana se po volbách stala součástí středopravé vlády Mirka Topolánka. To se ovšem nelíbilo části SZ, která si přála orientovat politiku SZ více nalevo, nebyla spokojena se stylem vedení strany a byla přesvědčena, že strana dostatečně neprosazuje na vládní úrovni svá zelená témata. Tento proud ve straně stále sílil, až vedl k vyloučení části členů. V roce 2009 se stal novým předsedou strany Ondřej Liška, který stranu vedl do parlamentních voleb roku 2010. Strana však získala pouhých 2,44 % hlasů.

---

⁶² Volební program Čtyřkoalice 28. 9. 2000.

<http://www.oda.cz/print2.asp?id=489> (26. 1. 2011)

⁶³ Více k tomu viz: *Tmavozelená výzva*.

http://www.sds.cz/docs/prectete/e_kolekt/tz_vyzva.htm (26. 1. 2011)

⁶⁴ Martin Bursík: *Strana zelených je schopna odpovědět na všechny politické problémy*.

<http://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/martin-bursik-strana-zelenych-je-schopna-odpovedet-na-vsechny-politicke-problem> (26. 1. 2011)

⁶⁵ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 99.

⁶⁶ *Politický nekrolog: Proč Martin Bursík odchází*.

<http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=639569> (30. 1. 2011)

Ve svém volebním programu nazvaným „Kvalita života“ se mimo typicky zelených témat, jako je například zákaz kamionové dopravy o víkendech, či rozvoj železniční a hromadné dopravy, věnují i tématům ekonomickým. V této oblasti usilují o snížení celkové daňové kvóty, odstranění překážek ze strany státu při podnikání a snížení povinných odvodů do sociálního a zdravotního pojištění. Volební program reflektuje i další oblast, na kterou se strana orientuje, a to je lidskoprávní problematika. SZ požaduje především rovná práva pro muže i ženy a uzákonění registrovaného partnerství, které by mělo stejnou platnost jako klasický manželský svazek. V oblasti posílení demokracie v naší zemi strana usiluje o zavedení přímé volbu starostů, hejtmanů a prezidenta.⁶⁷

Z předchozího textu jednoznačně vyplývá, že liberalismus má v České republice již dlouholetou tradici. Zajímavou skutečností je fakt, že liberální strany se v parlamentu udrží většinou pouze jedno volební období, přičemž v tom druhém se již stávají zpravidla marginálním subjektem. Současně přitom vznikne nové politická strana hlásící se k liberální ideologii, která tuto stranu v parlamentu zastoupí. Pokud se podíváme do následující tabulky, zjistíme, že liberální strany v českém prostředí dosahovaly průměrného zisku 6 % hlasů. VV však dokázaly v parlamentních volbách roku 2010 získat 10,88 % hlasů. Z toho vyplývá, že VV dokázaly oslovit nejen liberální voliče. V tabulce jsou pro srovnání uvedeny volební zisky v roce, kdy strany překročily pětiprocentní uzavírací klauzuli a získaly zastoupení v parlamentu. Jsou zde uvedeny i volební zisky v následujících volbách.

Tabulka 1: Volební výsledky v parlamentních volbách menších liberálních stran v ČR od roku 1992 do roku 2010

Strana	Volby 1992	Volby 1996	Volby 1998	Volby 2002	Volby 2006	Volby 2010
OH	4,6 %	2,1 %				
ODA	5,9 %	6,4 %	-			
US (DEU)			8,6 %	14,3%*	-	
SZ			1,1 %	2,4 %	6,3 %	2,4 %
VV						10,9 %

* V roce 2002 je výsledek uveden za koalici US-DEU s KDU-ČSL

** Pokud je v tabulce uvedena pomlčka, znamená to, že daný politický subjekt v uvedeném roce nekandidoval.

Zdroj: volby.cz

⁶⁷ Kvalita života.

<http://strana.zeleni.cz/3516/clanek/volebni-program-ke-stazeni/> (30. 1. 2011)

3. Sloboda a Solidarita

3.1 Vznik strany

Strana Sloboda a Solidarita byla oficiálně zaregistrována na ministerstvu vnitra Slovenské republiky 27. února roku 2009 a o den později byl na ustavujícím sjezdu jejím předsedou zvolen Richard Sulík.⁶⁸ Plán založit novou politickou stranu zveřejnil R. Sulík na svém blogu 10. listopadu roku 2008. Za necelé čtyři měsíce zvládl shromáždit 10 000 podpisů, což je minimální počet pro založení politické strany.⁶⁹ V přípravném výboru strany zasedl vedle R. Sulíka majitel softvérové společnosti HighChem Robert Mistrík, odborník na téma daně, odvody a pracovní a sociální právo Jozef Mihál a předseda Mladých liberálů Richard Švihura.⁷⁰ Důvod, proč bylo třeba založit novou stranu, výstižně popsal R. Mistrík slovy: „Slovensko je válcované jednou státostranou, kterou zajímají jen dvě věci: koupel ve vlastních preferencích a blaho pro vyvolené...na druhé straně tu není protisíla, máme tu demotivovanou, unavenou, jalovou opozici, která není schopná bránit principy slušnosti, demokracie a prosperity.“⁷¹ Základním programem nově založené strany bylo snížení a zavedení jednotné daně z příjmu, sociálních odvodů i sazby DPH na 16 %. Byl tedy zaměřen na ekonomická témata, neboť tuto oblast bylo dle předsedy strany třeba řešit nejdříve.⁷²

R. Sulík nebyl na politické scéně zcela novou tvář. V roce 2002 oslovil tehdejšího ministra financí středopravicové vlády, Ivana Mikloše⁷³ se svým návrhem rovné daně a následně se stal jeho poradcem. Byl součástí týmu, který pracoval na koncepci daňové reformy, která byla o rok později slovenskou Národní radou přijata. V červenci roku 2006 se stal opět poradcem ministra financí středolevé vlády, Jána Počiatka.⁷⁴ Na tomto postu setrval do dubna roku 2007, kdy odešel kvůli koaliční snaze

---

⁶⁸ Register strán.

<http://portal.ives.sk/registre/detailUplnyPS.do?action=uplny&formular=nazov&id=153180> (2. 2. 2011)

⁶⁹ Zakladám stranu.

<http://richardsulik.blog.sme.sk/c/171436/Zakladam-stranu.html> (2. 2. 2011)

⁷⁰ 02.12.2008: Sloboda a Solidarita: Kto sme a čo chceme.

<http://blog.aktualne.centrum.sk/blogy/jozef-mihal.php?itemid=408> (1. 2. 2011)

⁷¹ Richard Sulík rozbieha stranu Sloboda a Solidarita.

http://spravy.pravda.sk/sk-volby.asp?r=sk-volby&c=A100520_115334_sk-volby_p12 (2. 2. 2011)

⁷² Tamtéž.

⁷³ Ivan Mikloš je členem SDKÚ.

⁷⁴ Ján Počiatok je členem Směr-SD.

zrušit rovnou daň.⁷⁵ Z důvodu těchto neshod začal uvažovat o založení vlastní strany, v níž by mohl uplatnit své vize.

První volby, kterých se SaS účastnila, byly volby do Evropského parlamentu v roce 2009. Slovenská agentura Focus vyčíslila podporu voličů SaS ve svém průzkumu veřejného mínění, který se konal jen pár dní před těmito volbami, na 2,5 % hlasů.⁷⁶ Přesto, že strana nezískala žádný mandát, dá se její zisk považovat za úspěch. Navzdory tomu, že v té době působila necelé tři měsíce, dokázala získat 4,71 % hlasů. Téhož roku se konaly ve Slovenské republice i krajské volby, v nichž strana obsadila jeden mandát v bratislavském kraji. Konkrétně se jednalo o Annu Zemanovou.⁷⁷ Dle agentury Focus měla strana podporu veřejného mínění týden před konáním voleb 3,6 %, nakonec však dokázala získat 5,87 % hlasů.⁷⁸

Do povědomí širší veřejnosti se strana dostala díky rozsáhlé referendové kampani, kterou SaS iniciovala v roce 2009. Cílem tohoto referenda bylo zrušení koncesionářských poplatků, omezení poslanecké imunity, snížení počtu poslanců ze 150 na 100, stanovení maximální ceny vládních limuzín, zavedení voleb přes internet a změna tiskového zákona. Vyhlášení referenda podpořilo svým podpisem celkově přes 400 000 občanů a konalo se v září roku 2010.⁷⁹ Otázky, kterým se referendum věnovalo, bychom mohli označit za populistické, neboť se ve společnosti těšily všeobecné podpoře. Pokud však byla tato petiční akce součástí marketingové kampaně strany, jednalo se o dobře promyšlený tah, který měl pravděpodobně na růst preferenčních hlasů nezanedbatelný vliv.

V roce 2010 SaS úspěšně kandidovala ve volbách do Národní rady, v níž obdržela 12,14 % hlasů a obsadila 22 mandátů. 9. července téhož roku se stala součástí středopravé vládní koalice premiérky Ivety Radičové.⁸⁰ Strana obsadila čtyři

---

⁷⁵ Životopis.

<http://web.sulik.sk/index.php?section=20> (3. 2. 2011)

⁷⁶ Agentura Focus, Volebné preferencie politických strán – jún 2009.

⁷⁷ statistics.sk

⁷⁸ SaS: Sme na správnej ceste.

<http://old.strana-sas.sk/11531> (3. 2. 2011)

⁷⁹ Referendum 2009.

<http://www.referendum2009.sk/?m=3&mS=0> (3. 2. 2011)

⁸⁰ Vláda SR od 9. 7. 2010.

<http://vlada.sk/> (5. 2. 2011)

ministerstva - hospodářství, kultury, obrany a práce, sociálních věcí a rodiny.⁸¹ Předseda strany R. Sulík se dokonce stal předsedou Národní rady Slovenské republiky.⁸²

3.2 *Ideologie strany*

Název Sloboda a Solidarita nebyl zvolen náhodně, nýbrž vyjadřuje i dvě základní hodnoty strany. Strana odkazuje k osobní a ekonomické svobodě, kterou považuje za vyšší hodnotu, než samotnou demokracii. Dále zdůrazňuje solidaritu bohatých s chudými, ovšem pouze do té míry, že stát by měl každému občanovi po celý jeho život garantovat bezpodmínečné životní minimum a základní zdravotní péči. Mezi další hlavní zásady strany patří zdravý rozum, například ve smyslu nepodléhání populismu v předvolebním boji. Strana dbá i na etické zásady svých členů, za jejichž porušení mohou být vyloučeni.⁸³

Na rozdíl od VV můžeme SaS jednoznačně zařadit k liberální ideologii. Volební program pro parlamentní volby 2010 s názvem „120 nápadov pre lepší život na Slovensku“ byl rozdělen do 22 oblastí, za které odpovídá vždy jeden odborník neboli „tým lídr“. Zajímavým prvkem je uvedení nákladů popřípadě zisků plynoucích z jednotlivých bodů programu. V závěru jsou dokonce všechny částky vyčísleny v podobě celkového dopadu na rozpočet státu, pokud by byl program plně realizován. Dále je k němu připojeno takzvané „mzdové koliesko“ pomocí něhož mohou voliči zjistit, o kolik se příjem jejich domácnosti zvýší po zavedení odvodového bonusu, který strana prosazuje.⁸⁴

SaS klade důraz na ekonomický liberalismus. S tím souvisí například snaha o schválení ústavního zákona o vyrovnaném státním rozpočtu, snížení počtu poslanců, členů vlády a ministerstev. Dále se zavazuje, že nebude zvyšovat stávající daně, ani zavádět nové a bude se snažit zjednodušit jejich výběr. V rámci zdravotnictví prosazuje snížení bariér pro vstup nových subjektů na trh poskytovatelů zdravotního pojištění a svobodu pro rodiče v rozhodování o očkování jejich dětí. SaS odmítá jakékoli fiskální

---

⁸¹ *Nominanti SaS v exekutíve.*

<http://www.strana-sas.sk/exekutiva> (4. 2. 2011)

⁸² *Národná rada Slovenskej republiky.*

<http://www.nrsr.sk/default.aspx?sid=predseda/zivotopis> (6. 2. 2011)

⁸³ více k tomu viz:

Zásady.

http://www.strana-sas.sk/zasady_a_hodnoty (4. 2. 2011)

⁸⁴ *Volebný program strany Sloboda a Solidarita.*

<http://120napadov.sk/> (6. 2. 2011)

zásahy do ekonomiky a usiluje o zrušení povinného členství v profesních komorách. Podporuje privatizaci státních podniků, jako je například Cargo Slovakia, a.s. a také by chtěla snížit daň z nafty na minimum stanovené Evropskou unií.⁸⁵

Co se týče osobních svobod, jsou proti zavádění náboženské výuky do škol, podporují zavedení institutu životního partnerství pro homosexuální páry, které by měl stejnou platnost jako manželství, kromě možnosti adopce. Poněkud neobvyklá je i snaha o dekriminizaci marihuany. Podporují i liberalizaci volebního hlasování, odstranění omezení politické reklamy a limitu na výdaje za vedení předvolební kampaně.⁸⁶

3.3 Historie liberální tradice ve Slovenské republice

Slovenský stranický systém je ještě stále v dynamickém vývoji s nejasnou perspektivou alespoň částečné konsolidace.⁸⁷ Slovenský politolog Marek Rybář dokonce komentuje stranický systém slovy, že k jeho vzniku zatím ani nedošlo, neboť neustále dochází k obměně politických stran a po každých volbách vstupují do parlamentu noví aktéři.⁸⁸ Je ovšem třeba poznamenat, že míra obměny a vzniku nových politických subjektů, zejména po parlamentních volbách 2002, výrazně oslabila. Ve volbách do Národní rady v roce 2006 již žádná nově vzniklá strana neuspěla, nicméně ve volbách roku 2010 získaly zastoupení nové subjekty, liberální strana SaS a strana maďarské menšiny Most-HÍD.

Pokud se podíváme na stranický systém Slovenské republiky v posledním desetiletí, zjistíme, že začala oslabovat hlavní štěpící linie 90. let tzv. mečiarismus versus antimečiarismus. Naopak stále více sílila klasická socioekonomická štěpná linie. Ve volbách 2002 se do slovenského parlamentu dostalo sedm politických stran. Došlo k poměrně rozsáhlé změně ve stranickém systému. Pouze strany Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS), Strana maďarské koalice (SMK) a Křesťanskodemokratické hnutí (KDH) uspěly jako politické formace vzniklé ještě před volbami 1998. Naopak uspěly tři strany, které vznikly až po zmiňovaných volbách v roce 1998. Mezi tyto strany patřily strana Směr, Slovenská demokratická a křesťanská unie (SDKÚ) a Aliance

---

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ KOPEČEK, L.: *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*, s. 302-305.

⁸⁸ RYBÁŘ, Marek: *Stranická politika meniace sa vzorce straníckej súťaže*. In: GYÁRFÁŠOVÁ, Oľga – MESEŽNIKOV, Grigoj (eds.): *Vláda strán na Slovensku: skúsenosti a perspektívy*. Bratislava 2004, s. 25-48.

nového občana (ANO).⁸⁹ Zajímavostí těchto voleb byl i nečekaný úspěch netransformované strany Komunistická strana Slovenska (KSS). Volby sice vyhrála HZDS, vládní koalici však nakonec utvořily strany SDKÚ, SMK, KDH a ANO.⁹⁰

V předčasných parlamentních volbách roku 2006 uspělo šest politických stran. Nejvíce hlasů obdržela Ficův Směr-SD.⁹¹ Další strany, které se úspěšně probjovaly do Národní rady, byly SDKÚ-DS⁹², KDH,⁹³ ĽS-HZDS, SMK a překvapivě i Slovenská národní strana (SNS). Potvrdila se tak sílící socioekonomická štěpná linie s dominantní stranou Směr-SD na levici a stranou SDKÚ-DS na pravici. Odpovídá tomu i oslabení původní mečiarovské štěpné linie, neboť HZDS zaznamenala značný propad hlasů. Strana obdržela pouhých 8,79 %, což je nejhorší výsledek v celé její historii. Vládní koalici uzavřely strany Směr-SD, HZDS a SNS.

Tabulka 2: Podíl platných hlasů ve volbách do Národní rady v letech 2002-2010 u stran, které překročily pětiprocentní klauzuli

Název politické	Podíl platných hlasů ve	Podíl platných hlasů ve	Podíl platných hlasů ve
SDKÚ	15,09%	18,35%	15,42%
Směr	13,46%	29,14%	34,79%
HZDS	19,50%	8,79%	-
KSS	6,32%	-	-
SMK	11,16%	11,68%	-
KDH	8,25%	8,31%	8,52%
ANO	8,01%	-	-
SNS	-	11,73%	5,07%
SaS	-	-	12,14%
Most-HÍD	-	-	8,12%

Zdroj: statistics.sk

Po volbách roku 2010 došlo opět k změnám ve stranickém systému Slovenska. Do Národní rady se překvapivě nedostala nejsilnější strana 90. let ĽS-HZDS, která obdržela pouhých 4,32 % hlasů. Oslabila i SNS, která těsně překročila stanovenou klauzuli a obdržela 5,07 %. Z toho důvodu nakonec Směr-SD, vládní koalici neutvořil, přestože se stal vítězem voleb, neboť jeho potenciální partneři se buď do Národní rady

⁸⁹ Strana Směr byla registrována v listopadu roku 1999, SDKÚ vznikla v únoru roku 2000 a strana ANO byla založena v květnu roku 2001.

⁹⁰ BALÍK, Stanislav – KOPEČEK, Lubomír: *Slovenské volby 2002 – překročení rubikonu?* Středoevropské studie, 4, 2002, č. 4.

⁹¹ Strana se přejmenovala ze „Směr“ na „Směr-Sociálná demokracia“ .

⁹² SDKÚ změnila svůj název na „Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana“ (SDKÚ-SD).

⁹³ HZDS se přejmenovala na „Ľudová strana - Hnutie za demokratické Slovensko“ (ĽS- HZDS).

vůbec nedostaly, nebo nezískaly tolik mandátu, který by vznik většinové koalice umožňoval.

Slovenský liberalismus neměl z předkomunistické éry ideologicky ani organizačně na co navazovat. Po roce 1989 se liberální prvky objevily v antikomunistickém občanském hnutí Veřejnost proti násilí (VPN). Nositelem těchto myšlenek, se po jeho rozpadu v roce 1991 stala Občanská demokratická unie (ODÚ). ODÚ však ve volbách roku 1992 nedokázala překročit uzavírací klauzuli. Důvodem neúspěchu bylo prosazování rychlých ekonomických reforem a zachování československé federace. Kvůli vysokému zadlužení byla nakonec strana nucena ukončit svou činnost.⁹⁴

Za dalšího pokračovatele liberální tradice na Slovensku můžeme považovat Demokratickou stranu (DS). Počátky této strany bychom mohli hledat již v období 1948-1945. V prosinci roku 1989 strana obnovila svou činnost. Do roku 1998 působila v opozici. V roce 1997 utvořila tzv. Modrou koalici s KDH a Demokratickou unií. Ta se po rozšíření o další politické subjekty transformovala do Slovenské demokratické koalice (SDK).⁹⁵ Kvůli změně volebního zákona, která závažným způsobem diskriminovala volební koalice, se SDK musela přetvořit ve volební stranu. SDK v parlamentních volbách roku 1998 uspěla a stala se členem koaliční vlády. Kvůli neshodám uvnitř této politické formace vznikla na poli SDK v roce 2000 samostatná strana SDKÚ. DS spolupracovala s SDKÚ již od jejího vzniku a v roce 2005 se stala její součástí.^{96 97}

Do poloviny 90. let byla ideologie strany sporná a pohybovala se mezi konzervativní a liberální stranickou rodinou. V politickém programu přijatém v roce 1995 se strana označila za občanskou konzervativní stranu, která se hlásí k liberálním hodnotám, demokratickému právnímu řádu a svobodné tržní ekonomice. Ve svém programu však počítala i s určitou mírou přerozdělování a korektními zásahy státu do ekonomiky země. Našli bychom i zmínky o křesťanství. Strana kladla důraz i na decentralizaci země a environmentalismus. Dalo by se tedy říci, že se jednalo o konzervativně liberální formaci. Zlom nastal v roce 2001, kdy nastala změna na

---

⁹⁴ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 139-140.

⁹⁵ Do SDK se připojily ještě Sociálnědemokratická strana Slovenska a Strana zelených na Slovensku.

⁹⁶ SDKÚ rozšířila svůj název na Slovenská demokratická a křesťanská unie-Demokratická strana (SDKÚ-DS).

⁹⁷ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 147-148.

předsednickém postu strany.⁹⁸ V politickém programu z roku 2002 je již důraz kladen na neoliberalní přístup v ekonomice a koncepci minimálního státu. Strana vyznávala volný trh s minimem státních regulací. Dále usilovala o zavedení rovné daně a celkového snižování daňového zatížení občanů. Našli bychom i zmínky o zavedení školného na vysokých školách.⁹⁹

Další stranou s liberální tradicí je SDKÚ-DS. SDKÚ vznikla, jak už bylo výše uvedeno, v roce 2000 jako nástupce SDK. Předsedou strany je Mikuláš Dzurinda a místopředsedkyní strany je Iveta Radičová. I. Radičová postoupila v prezidentských volbách roku 2009 do druhého kola a získala 44 % hlasů. Aktuálně je premiérkou středopravicové vládní koalice. SDKÚ-DS získává v parlamentních volbách stabilně okolo 15 % hlasů.¹⁰⁰ SDKÚ se dokáže poměrně dobře prezentovat jako hlavní garant ekonomické a společenské modernizace Slovenska, díky čemuž se stala atraktivní stranou pro vzdělané a mladší městské voliče.¹⁰¹

Označit však tuto stranu jednoznačně jako liberální, se jeví jako komplikovaná záležitost. V politickém programu roku 2010 se až příliš často vyskytuje adjektivum spravedlivý, což naznačuje jistou spojitost strany i se sociálním pojetím politiky. V programu byl kladen důraz na zastavení zadlužování země, snižování deficitu veřejných financí a nezvyšování daňové zátěže. Naproti tomu strana prosazuje například snížení odvodů pro lidi s nízkými příjmy. Program je celkově zaměřený na posílení střední vrstvy a především pak na podporu mladých rodin s dětmi. To souvisí s křesťanským charakterem strany. Zajímavý je například požadavek na dvouleté prázdniny ve splácení hypoték po narození dítěte. Dále strana usiluje o zavedení elektronických voleb, a to již ve volbách do Evropského parlamentu roku 2014. SDKÚ se dále zavazuje ochraňovat kulturní tradice, jazyk a postavení národnostních menšin.¹⁰²

Poslední stranou, kterou bychom mohli přiřadit k liberální ideologii, je strana Aliance nového občana (ANO), kterou založil spolujednatel soukromé televize Markíza, Pavel Rusko. Strana byla založena v květnu 2001, čili nedlouho před konáním parlamentních voleb 2002. V těchto volbách dosáhla ANO 8,01 % hlasů a stala se

---

⁹⁸ Novým předsedou strany se stal Ľudovít Kaník, který se zasadil o změnu profilu strany.

⁹⁹ KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany na Slovensku 1989 až 2006*. Brno 2006, s 376-379.

¹⁰⁰ Pouze ve volbách roku 2006 obdržela přes 18 %.

¹⁰¹ HLOUŠEK, V. – KOPEČEK, L.: *Politické strany*, s. 148-149

¹⁰² Pre silnejšiu strednú vrstvu, pre moderné Slovensko.

<http://www.sdku-ds.sk/content/riesenia-na-prvyach-100-dni> (7. 2. 2011)

členem vládní koalice společně s SDKÚ, KDH a SMK. Původně se strana vyhrazovala proti tehdejší vládní koalici M. Dzurindy, nakonec však s těmito subjekty před parlamentními volbami navázala spolupráci za cílem vytvoření široké „antimečiarovské“ koalice. Přesto, že se jednalo o stranu liberální, metody jejích předsedy P. Ruska byly mnohdy až autoritářské a jakékoli náznaky odporu či opozice eliminoval již v zárodcích.¹⁰³ V předvolební kampani docházelo ze strany ANO k využívání mediálního vlastnictví podnikatele P. Ruska. Z toho důvodu byla strana přirovnávána k italské straně Silvia Berlusconiho - „Forza Italia“. Rozpory uvnitř strany a finanční skandály vedly k neúspěchu v parlamentních volbách 2006 a následnému zániku strany.¹⁰⁴

Politický a volební program strany z roku 2002 kladl důraz především na snižování deficitu veřejných financí, snižování míry přerozdělování ve veřejné sféře, zpružnění pracovního trhu, snížení přímých daní a nižší míru solidarity v rámci důchodové reformy. V průběhu svého vládního působení prosazovaly liberalizaci interrupcí a uzákonění registrovaného partnerství.¹⁰⁵

Dle předchozí analýzy liberálních politických stran působících ve Slovenské republice můžeme konstatovat, že je zde podobný stav jako v ČR. Životnost liberálních stran je přibližně jedno volební období. V následujících volbách je již nahradí nově vzniklý politický subjekt. Malou výjimku zde tvoří strana SDKÚ, kterou ovšem nemůžeme považovat za čistě liberální stranu, neboť částečně vyznává i křesťanský konzervativismus. Mohli bychom ji částečně přirovnat k české ODS. Zásadní rozdíl mezi těmito stranami tkví v tom, že zatímco ODS se již ve volbách roku 1992 stala jasným pólem pravicového spektra, SDKÚ vznikla z křesťansko-liberálního subjektu SDK a zastoupení v Národní radě získala až ve volbách roku 2006. Její průměrný volební zisk také zdaleka nedosahuje volebních zisků ODS. Vzhledem k tomu, že SaS dokázala v parlamentních volbách roku 2010 získat 12,1 %, dosáhla většího úspěchu, než kterákoli liberální strana před ní, pokud tedy nebereme v potaz spornou SDKÚ. Dokázala tedy oslovit nejen liberální voliče.

---

¹⁰³ HAVLÍK, Vlastimil: *Profily významných politických stran*. In: KOPEČEK, Lubomír: *Od Mečiara k Dzurindovi. Slovenská politika a politický systém v prvním desetiletí samostatnosti*. Brno 2003, s. 130-133.

¹⁰⁴ KOPEČEK, Lubomír: *Analýza působení Aliance nového občana ve slovenské politice*. Středoevropské studie, 8, 2006, č. 4.

¹⁰⁵ KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany na Slovensku 1989 až 2006*, s. 409-411.

Tabulka 3: Volební výsledky liberálních stran v parlamentních volbách v SR od roku 1992 do roku 2010

Strana	Volby 1992	Volby 1994	Volby 1998	Volby 2006	Volby 2010	Volby 2010
ODÚ	4 %					
DS		3.42 %				
SDK			26,3 %*	-		
SDKÚ				15,1 %	18,4 %	15,42 %
ANO				8,0 %	1,4 %	
SaS						12,1 %

* SDK byla koalici stran KDH, DU, DS, Sociálnědemokratické strany Slovenska a Strany zelených na Slovensku

4. Komparace vybraných znaků VV a SaS

4.1 Otázka lídra strany

Správný výběr předsedy strany je velmi důležitý krok, který může straně přinést množství volebních preferencí. Mnohdy se může jednat pouze o marketingový tah, kdy si strana do svého čela zvolí známou osobnost s morálním kreditem u společnosti. Stranu však ve skutečnosti může řídit někdo úplně jiný. Dá se říct, že tento případ nastal i ve straně Věcí veřejných. Po oznámení kandidatury a následném zvolení do pozice předsedy strany, známé mediální tváře R. Johna, se o stranu najednou začala zajímat média. R. John neměl před vstupem do VV žádné zkušenosti s politikou. Díky tomu kroku se strana poměrně jednoduše dostala z pozice neznámé lokální pražské strany do pozice všeobecně známé strany celostátní úrovně.¹⁰⁶ O tom, že byl R. John pouze „papírovým“ předsedou strany svědčí fakt, že ještě v dubnu roku 2010 nebyl dle Obchodního rejstříku ministerstva financí oprávněn k podpisu právních dokumentů. Tato kompetence náležela místopředsedovi strany Jaroslavu Škarkovi.¹⁰⁷ R. John se dokonce stal nejpopulárnějším představitelem politické strany.

Tabulka 4: Nejpopulárnější politici v červnu 2010

	Velmi příznivý	Spíše příznivý	Spíše nepříznivý	Zcela nepříznivý	Nezná ho
R. John	18	44	26	10	2
R. Schwarzenberg	20	35	28	16	1
S. Sobotka	14	40	32	12	2
P. Nečas	16	38	29	16	1
J. Bobošíková	11	40	29	12	8

Zdroj: STEM, Trendy 06/2010

Naproti tomu R. Sulík měl již na politické scéně Slovenské republiky zkušenosti jako poradce ministrů financí a podílel se i na daňové reformě. Rozhodně se však nedá říci, že by patřil k známým a populárním tvářím Slovenska. U R. Sulíka však můžeme jednoznačně konstatovat, že se jedná o faktického lídra strany, který je se stranou těsně

¹⁰⁶ *Do sněmovny míří Věci veřejné. Tajemná strana s televizní tváří.*

<http://volby.ihned.cz/c1-43918950-do-snemovny-miri-veci-verejne-tajemna-strana-s-televizni-tvari>

(7. 2. 2011)

¹⁰⁷ *Jediný předseda strany bez podpisových práv - Radek John.*

<http://www.parlamentnilisty.cz/parlament/164335.aspx> (10. 2. 2011)

spjatý již od jejího vzniku, neboť byl jejím zakladatelem. Na rozdíl od R. Johna však nikdy nebyl v čele žebříčků popularity. Dá se tedy říci, že jeho role předsedy strany neměla na růst volebních preferencí výraznější vliv. Často byl i kritizován za to, že jeho řečnické kvality jsou na velmi nízké úrovni, že v mediálních debatách nepůsobí přesvědčivě a nedokáže dostatečně prosadit své argumenty.¹⁰⁸ Ve volbách do Národní rady získal pouhých 39,2 % preferenčních hlasů, což znamenalo nejhorší výsledek ze všech předsedů stran.¹⁰⁹ R. Sulík na voliče nepůsobí příliš sympaticky. Z toho důvodu se snažili tvůrci předvolební kampaně uvést jeho postavu spíše do pozadí.¹¹⁰

Tabulka 5: Vývoj popularity slovenských politiků

Pořadí	Jméno politika	Únor 2010	Březen 2010	Duben 2010
1.	Fico Robert	31,3%	28,7%	26,2%
2.	Radičová Iveta	14,1%	13,9%	15,8%
3.	Kaliňák Robert	15,9%	13,1%	12,4%
4.	Gašparovič Ivan	12,4%	11,4%	8,0%
5.	Bugár Béla	8,4%	7,9%	7,3%
6.	Slota Ján	5,7%	5,7%	7,1%
7.	Mikloš Ivan	5,2%	5,2%	7,0%
8.	Sulík Richard	3,2%	5,1%	5,7%

Zdroj: Agentura FOCUS, uskutečněno ve dnech 05.05. – 11.05. 2010

4. 2 Původní charakter strany

VV vznikly původně jako malá lokální strana v Praze 1. Strana se zabývala problémy, které radnice dlouhodobě neřešila. Postupně začaly vznikat další místní organizace v různých částech Prahy. Jednotlivé lokální buňky VV však nebyly organizačně, ani finančně příliš propojeny a působily spíše jako autonomní jednotky.¹¹¹ Charakter strany se začal výrazněji měnit až po zvolení R. Johna do pozice předsedy strany, což mělo za následek medializaci tohoto politického subjektu. V souvislosti

¹⁰⁸ O Sulíkovi, alebo rozdiel medzi manažérom a lídrom.

<http://marianjanos.blog.sme.sk/c/221778/O-Sulikovi-alebo-rozdiel-medzi-manazerom-a-lidrom.html> (9. 2. 2011)

¹⁰⁹ Slovensko před volbami – tisková zpráva.

http://www.sociologia.sav.sk/cms/uploaded/1237_attach_tlacova_sprava_CSES_07_10.pdf (10. 2. 2011)

¹¹⁰ Ondrej Urban, online specialista SaS, příspěvek na workshopu Communication and marketing in social disciplines, FF UCM Trnava, 4. října 2010.

¹¹¹ K tomu více viz: *Věci černošické aneb: nové jméno – stejný obsah.*

<http://www.vecicernosicke.cz/aktuality/102/> (11. 2. 2011)

s touto událostí strana zaznamenala obrovský nárůst počtu žadatelů o vstup do strany. Nárůst členské základny taktéž umožnil budování stranických struktur.¹¹² Začal tak přerod z lokální strany ve stranu s celostátní působností, která si dala za cíl uspět v parlamentních volbách roku 2010.¹¹³

Stranu SaS se rozhodl založit R. Sulík kvůli jeho nespokojenosti s vývojem situace na slovenské politické scéně. Udělal to poměrně nestandardním způsobem – na svém blogu zveřejnil, že zakládá novou stranu a vyzval všechny, kteří mají politické ambice a svoboda je pro ně hodnota, za kterou se vyplatí osobně bojovat, aby se přidali.¹¹⁴ R. Sulík je poměrně známý svým způsobem komunikace přes různé blogy, facebook a další média. Jak už bylo výše zmíněno, do povědomí širší společnosti se strana dostala díky kampani za vypsání referenda, které se týkalo snížení počtu poslanců, omezení poslanecké imunity a zrušení koncesionářských poplatků. Preference strany SaS rostly pomalu a kontinuálně, prudší nárůst zaznamenala strana až těsně před volbami.

4.3 Volební kampaň

Věci veřejné zahájily svou předvolební kampaň 4. dubna roku 2010 poněkud netradičním způsobem, a to symbolickým výstřelem z děla směrem ke Strakově akademii, kde má své sídlo vláda České republiky. Hlavním symbolem kampaně se stal tyranosaurus umístěný v dopravní značce značící zákaz, doplněn heslem „Konec politických dinosaurů. Volte VV!“.¹¹⁵ Cílem kampaně bylo přesvědčit potenciaální voliče, aby volili novou, skandály neposkvřenou stranu, která skoncuje se zkorumpovanou politikou současnosti. Kromě výměny politiků se kampaň zaměřovala

---

¹¹² *Straně Věci veřejné raketově stoupá počet členů.*

<http://www.mediafax.cz/politika/2962484-Strane-Veci-verejne-raketove-stoupa-pocet-clenu> (15. 2. 2011)

¹¹³ Nedostatek času vybudovat pevnou stranickou strukturu byl také jedním z důvodů neúspěchu strany v komunálních volbách na podzim roku 2010.

¹¹⁴ *č.58: Zakládám stranu.*

<http://web.sulik.sk/index.php?section=1&id=127> (13. 2. 2011)

¹¹⁵ *Věci veřejné zahájily kampaň výstřelem z děla.*

<http://www.ct24.cz:8003/parlamentni-volby/volebni-kampan/87501-veci-verejne-zahajily-kampan-vystrelem-z-dela/> (16. 2. 2011)

na distancování se od politického stylu ostatních stran.¹¹⁶ Volebním lídrem strany se stal předseda VV R. John a volebním manažerem Vít Bárta.

Součástí předvolební kampaně byly i besedy předsedy R. Johna se studenty středních škol a seniory, které se týkaly nejen zkušeností z televizních protidrogových pořadů, ale také korupce ve státě a programových cílů strany.¹¹⁷ Věci veřejné také na rozdíl od ostatních stran zvýrazňovaly podíl ženského pohlaví na svých kandidátkách, ať už prostřednictvím kalendáře či billboardu se sloganem „Pusťte kluky k vodě... Volte naše holky“, který reagoval na billboard ODS, lemující v létě dálniční tahy na Chorvatsko. "Tady nás pusťte k vodě", hlásal billboard ODS, který měl odlehčeným způsobem voličům vzkázat, aby o prázdninách nemyslely na politiku.¹¹⁸

Podle agentury Katar media strana vynaložila od ledna do května roku 2010 69,39 milionů Kč, což ji zařadilo na post strany, která po ČSSD a ODS na svou kampaň vynaložila nejvíce finančních prostředků. Tato suma je ovšem několikanásobně vyšší, než původně avizovaných 11 milionů, která strana chtěla do kampaně vložit.¹¹⁹

Tabulka 6: Výdaje českých politických parlamentních stran na předvolební kampaň do PS PČR 2010 (v milionech)

Politická strana	Leden až květen 2010
ČSSD	383,07
ODS	227,69
VV	69,39
TOP 09	36,28
SPOZ	34,30
SUVERENITA	11,22
KSČM	7,32
KDU-ČSL	5,21
SZ	3,49

Zdroj: autorka dle Katar media

¹¹⁶ BALÍK, Stanislav a kol.: *Volby do Poslanecké sněmovny 2010*. Brno 2010, s. 111.

¹¹⁷ Radek John se letos třikrát představil voličům v Turnově.
<http://www.veciverejne.cz/komunalni-politika/clanky/radek-john-se-letos-trikrat-predstavil-volicum-v-turnove.html> (20. 2. 2011)

¹¹⁸ *Pusťte kluky k vodě, volte holky, parodují věci veřejné kampaň ODS.*
http://zpravy.idnes.cz/pustte-kluky-k-vode-volte-holky-paroduji-veci-verejne-kampan-ods-pxx-/domaci.asp?c=A091006_165501_domaci_jw (22. 2. 2011)

¹¹⁹ *Věci veřejné dají na předvolební kampaň 10 miliónů korun.*
<http://www.novinky.cz/domaci/195553-veci-verejne-daji-na-predvolebni-kampan-10-milionu-korun.html>

SaS zahájila svou předvolební kampaň do parlamentních voleb roku 2010 v dubnu téhož roku. Strana zvolila pro svou propagaci stranický kamión doplněný několika dodávkami, se kterými během 44 dnů objela více než 500 slovenských měst a obcí. Sérii střetnutí s občany SaS měla být ukončena 9. června akcí před bratislavským Prezidentským palácem, která měla být spojena s odevzdáním petičních listů k referendu prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi.¹²⁰ Strana tak vsadila na kontaktní kampaň, která měla za cíl slovy místopředsedy strany Juraje Miškova: „střetnout se tváří v tvář s voliči, pobavit se s nimi a osobním kontaktem je přesvědčit, že přinášíme nejlepší řešení, která nezadluží naše děti.“ Předseda strany R. Sulík také odmítl, že by součástí kampaně byla negativní reklama vůči ostatním stranám. Naopak by měl být zdůrazňován program strany a jednotlivá řešení.¹²¹ Heslem kampaně stal slogan „Volte SaS, prídem zas!“ Heslo má potenciálně voličům evokovat myšlenku, že na rozdíl od jiných politických stran se SaS hodlá se svými voliči střetávat nejen v předvolební kampani, ale i po ní.¹²² Předseda strany pak měl na starosti ještě speciální kampaň ve firmách a podnicích, kde propagoval odvodový bonus, který byl součástí volebního programu.¹²³

Kampaň SaS byla výjimečná především v míře zapojení komunikace přes facebook, twitter a další různé blogy. Názory politologů se na tento styl kampaně různili. Politologové Miroslav Kusý a Grigorij Mesežnikov hodnotí tuto kampaň za vydařenou. Přesto, že tato kampaň není na veřejnosti příliš vidět, může ve finále zvrátit celé výsledky voleb. Kladně hodnotí i nápadité billboardy strany. Naopak politolog Michal Horský označil kampaň SaS za nedostatečnou.¹²⁴ Vzhledem k tomu, že strana SaS se zaměřovala právě na mladé lidi, kteří tvořili 21 % jejich příznivců, se zdá být jejich kampaň velmi dobře zacílená.¹²⁵

---

¹²⁰ <http://www.aktuality.sk/clanok/160553/sulikovci-prebrazdia-slovensko-s-kamionom/> (24. 2. 2011)

¹²¹ *SaS začala predvolebnú cestu kamiómom.*

<http://www.webnoviny.sk/volby2010-sas/sas-zacala-predvolebnu-cestu-kamionom/110826-clanok.html> (23. 2. 2011)

¹²² *Volte SaS, prídem zas. Sulíkovci odštartovali kampaň.*

<http://hnonline.sk/c1-42486770-volte-sas-pridem-zas-sulikovci-odstartovali-kampan> (25. 2. 2011)

¹²³ *SaS začala kampaň, navštívila 500 obcí.*

<http://volby.sme.sk/c/5326530/sas-zacala-kampan-navstivia-500-obci.html> (26. 2. 2011)

¹²⁴ *Najnudnejšia kampaň? HZDS. Najväčší predvolebný škandál? SNS.*

<http://www.cas.sk/clanok/165803/najnudnejšia-kampan-hzds-najvacsi-predvolebny-skandal-sns.html> (26. 2. 2011)

¹²⁵ *Slovensko pred voľbami – tisková zpráva.*

http://www.sociologia.sav.sk/cms/uploaded/1237_attach_tlacova_sprava_CSES_07_10.pdf (2. 3. 2011)

Ve své předběžné zprávě o financování nákladů na volby roku 2010 strana uvádí, že celkově na kampaň v přepočtu na české koruny vynaložila 6,98 milionů korun. Z toho 427 000 na inzerci, či reklamu v periodickém tisku, 12 500 za volební plakáty, 670 000 za cestovní náklady členů stran při volební kampani. Ostatní náklady strany a propagaci strany pak vyšly na 5,9 milionů korun.

Tabulka 7: Předběžná zpráva SaS o financování nákladů na volby NR

Struktura nákladů	Suma v Eurech
Náklady na předvolební a veřejné průzkumy	0
Náklady na inzerci nebo reklamu v periodickém tisku	17424
Vysílání politické reklamy	0
Úhrada volebních plakátů a jiných nosičů umístěných ve městech	514
Cestovní výdaje členů politických stran při volební kampani	27486
Přehled ostatních nákladů na propagaci její činnosti	239425
Přehled o příjmech strany z darů	191850
Přehled o příjmech z půjček a úvěrů	10000
Celkové náklady	284849
Celkové příjmy	291850

Zdroj: <http://www.scribd.com/doc/31981728/Predbe%C5%BEna-Sprava-SaS-nakladov-na-kampa%C5%88>

4. 4 Profil typického voliče strany

Typický volič VV je analyzován na základě Závěrečné zprávy Exit Pollu SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.¹²⁶ Jedná se o výzkum, v němž byli dotazováni voliči po odchodu z volební místnosti či budovy. Věci veřejné oslovily nejvíce bývalé voliče ODS, a to z 32 %. 22 % jejich hlasů bylo tvořeno bývalými voliči ČSSD a 8 % voličů VV „odebraly“ SZ. Zajímavé je, že VV dokázaly získat 19 % hlasů lidí, kteří se předchozích voleb neúčastnili, což je největší procento ze všech stran. To můžeme přičíst zaměřenosti strany proti korupci či snaze „vymýtit“ politické dinosaury. VV dokázaly oslovit 5 % prvovoličů, což je druhý nejlepší výsledek po TOP P9, která získala 6 % hlasů. Za tímto úspěchem pravděpodobně stojí mediální tvář R. Johna, který byl pro mladé voliče známou osobou mající díky své televizní kariéře jistý morální kredit.

¹²⁶ Závěrečná zpráva Exit Pollu SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.
img2.ct24.cz/multimedia/documents/17/1699/169810.doc

Co se věkové struktury voličů VV týče, nevíce hlasů obdržely od věkové skupiny 30-59 let, a to 59 % hlasů. Pokud bychom se podívaly na zaměstnání voličů, dokázaly VV nejvíce oslovit zaměstnance, kteří tvořili 54 % hlasů a důchodce, od nichž obdržely 15 % hlasů. Až třetí příčku obsadili podnikatelé s 13 %. V rámci nejvyššího dosaženého vzdělání voličů byly VV nejméně úspěšné u vyučených lidí a lidí s maturitou, od nichž obdržely 77 % hlasů. Příliš se jim ovšem nepodařilo oslovit vysokoškolsky vzdělané občany, kteří tvořili pouhých 18 % hlasů.

I v České republice platí, že nově vzniklé strany ještě nemají vybudovanou stabilní voličskou základnu a voliči se často rozhodují na poslední chvíli, jestli dají svůj hlas této straně či nikoliv. 18 % voličů VV se pro tuto stranu rozhodlo až v den konání voleb. Naproti tomu pouhých 20 % voličů bylo o své volbě přesvědčených déle než dva měsíce před volbami. Nejvíce voličů se rozhodlo asi 14 dní před volbami, a to 33 %. Výše procent lidí, kteří se rozhodují téměř na poslední chvíli, vypovídá o tom, že předvolební kampaň získává stále více na významu.

Typický volič SaS je analyzován na základě rozsáhlého povolebního výzkumu agentury „Inštitút pre veřejné otázky“, která zkoumá voličské chování.¹²⁷ Z tohoto výzkumu vyplývá, že voliči SaS byli nespokojeni s vládní koalicí. Celých 77 % potenciálních voličů SaS v únoru roku 2010 nedůvěřovalo tehdejší vládě. Za největší společenské problémy Slovenska označili respondenti nezaměstnanost, životní úroveň a korupci. SaS tedy dokázala využít vládnoucích nálad ve společnosti a akcentovat je ve svém volebním programu, který byl zaměřený na řešení ekonomických otázek, větší liberalizaci trhu a snížení zadluženosti země a novost.

U nově vzniklých stran většinou nebývá rozhodnutí volit tuto stranu příliš pevné. Nejinak tomu bylo u SaS. Pouhých 19 % potenciálních voličů bylo přesvědčeno, že určitě budou volit tuto stranu, což bylo nejméně ze všech stran. Naopak 44 % potenciálních voličů uvedlo, že se ještě možná rozhodnou volit jinou stranu. Z toho vyplývá, že SaS má nejméně stabilní voličskou základnu. Pro následující volební období by tedy pro SaS mělo být jedním z klíčových úkolů vybudovat si stabilní voličskou základnu, aby se ze strany nestal po následujících volbách marginální subjekt, jako se tomu stalo v případě ANO.

---

¹²⁷ Slovensko před volbami.

http://www.ivo.sk/buxus/docs//rozne/Slovensko_pred_volbami_2010.pdf

SaS dokázala oslovit celých 21 % prvovoličů, čemuž pravděpodobně vděčí za svou rozsáhlou internetovou kampaň, která neměla na slovenské i české politické scéně obdoby. O tom, že se SaS podařilo „vykrýt“ mezery na „voličském trhu“ svědčí i skutečnost, že ji z 11 % volili lidé, kteří se předchozích voleb neúčastnili. Z ostatních politických stran dalo svůj hlas SaS 21% bývalých voličů Směru-SD a 31 % bývalých voličů SDKÚ-DS. Typický profil voliče SaS je mladý člověk nejčastěji ve věku do 44 let, který žije ve větším městě a má maturitu či vysokoškolské vzdělání.

Tabulka 8: Pevnost volebního rozhodnutí přívrženců politických stran

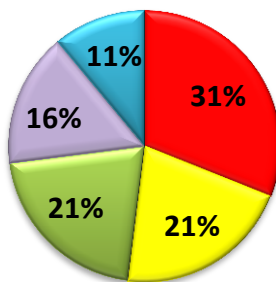
Politická strana	Určitě budu volit tuto	S velkou pravděpodobností	Možná se ještě rozhodnu
SMK	52	38	9
KDH	41	38	22
Most-Híd	32	47	21
Smer-SD	31	45	24
Průměr za voliče	31	43	26
SDKÚ-DS	28	45	27
ĽS-HZDS	26	49	25
SNS	19	48	33
SaS	19	37	44

Zdroj: Slovensko před volbami.

http://www.ivo.sk/buxus/docs//rozne/Slovensko_pred_volbami_2010.pdf

Graf 1: Složení přívrženců strany SaS podle jejich volebního chování ve volbách 2006

■ SDKÚ-DS ■ Prvovoliči ■ Směr-SD ■ Jiné strany ■ Bývalý nevoliči

Zdroj: Slovensko před volbami.

http://www.ivo.sk/buxus/docs//rozne/Slovensko_pred_volbami_2010.pdf

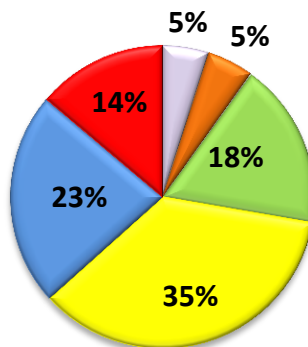
Tabulka 9: Kdo jsou voliči současných politických stran

Exit Poll 2010, SC&C a SPSS CR pro Českou televizi		Volba strany v roce 2006							
		ČSSD	ODS	KSČM	KDU-ČSL	SZ	jiná	nevolil/a	bez volebního práva
volená politická strana 2010	ČSSD	83%	4%	3%	1%	1%	1%	6%	1%
	KDU-ČSL	8%	8%	1%	70%	4%	4%	4%	2%
	KSČM	16%	3%	70%	1%	1%	1%	7%	%
	ODS	3%	81%	1%	1%	2%	2%	6%	3%
	SPOZ	43%	16%	3%	2%	7%	8%	17%	4%
	Suverenita	32%	19%	7%	2%	7%	16%	15%	2%
	SZ	8%	18%	1%	3%	47%	6%	11%	5%
	TOP 09	7%	53%	1%	5%	10%	6%	13%	6%
	VV	22%	32%	2%	2%	8%	10%	19%	5%
	ostatní	14%	23%	4%	2%	8%	19%	21%	8%

Zdroj: Závěrečná zpráva Exit Pollu SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.
img2.ct24.cz/multimedia/documents/17/1699/169810.doc

Graf 2: Struktura voličů VV podle věku

■ 18 - 19 let ■ 20-21 let ■ 22 - 29 let ■ 30 - 44 let ■ 45 - 59 let ■ 60 a více

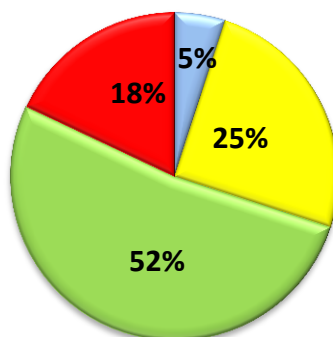

Zdroj: Závěrečná zpráva Exit Pollu SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.
img2.ct24.cz/multimedia/documents/17/1699/169810.doc

Graf 3: Struktura vzdělání voličů VV

■ základní ■ vyučen(a) ■ maturita ■ VŠ

Zdroj: Závěrečná zpráva Exit Pollu SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.
img2.ct24.cz/multimedia/documents/17/1699/169810.doc

5. Vzájemný vztah mediálních zpráv a volebních preferencí

O tom, že medializované výsledky předvolebních šetření mohou mít vliv na finální rozhodování voličů, není pochyb. Stanovit konkrétní míru vlivu těchto šetření však není jednoduché, protože se velmi obtížně měří. V níže uvedených tabulkách jsou uvedeny faktory, které mají vliv na rozhodování voličů a míra důležitosti, kterou jednotlivým faktorům voliči přiřkládají. Z těchto tabulek je zřejmé, že jsou jejich výsledky rozdílné, což potvrzuje, jak obtížné je vliv těchto faktorů stanovit.

Tabulka 10: Důležitost faktorů pro volební rozhodování voličů/ respondenta v procentech

		Rozhodně důležité	Spiše důležité	Spiše nedůležité	Rozhodně nedůležité	Neví
médiá	voliči	42	43	8	3	4
	respondent	14	53	29	18	5
Předvolební průzkumy	voliči	8	40	31	10	11
	respondent	4	22	39	29	6
Předvolební programy politických stran	voliči	26	48	17	3	6
	respondent	27	36	17	14	6
Aféry představitelů politických stran	voliči	32	41	16	4	7
	respondent	19	32	24	19	6
Rodina a přátelé	voliči	17	41	25	8	9
	respondent	14	36	26	18	6
Politické přesvědčení	voliči	41	41	8	3	7
	respondent	33	35	12	13	7
Dlouhodobý příklon k politické straně	voliči	39	42	8	3	8
	respondent	28	31	17	15	9

Pozn.: „Voliči“ obsahují informace o názorech respondentů-jednotlivců na vliv faktorů na elektorát jako celek. „Respondent“ vypovídá o názorech respondentů-jednotlivců na vliv faktoru na ně samotné.

Zdroj: ČERVENKA, Jan: *Veřejné mínění a ekonomická transformace v ČR*. In: KUNŠTÁT, Daniel (ed): *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Praha 2006.

Je známo několik efektů volebních průzkumů na rozhodování voličů. Lidé se mohou ve svých rozhodnutích přiklonit ke straně, která dosahuje nejvyšších výsledků. Tento efekt, nazývaný jako tzv. bandwagon efekt, se dá vysvětlit tím způsobem, že volič se snaží zúžit možnosti své volby z široké nabídky kandidujících stran a přikloní se k většinovému názoru společnosti, aniž by věnoval další pozornost ostatním stranám,

kteře by ve svém výsledku mohly být názorům a hodnotám voličů bližší, než většinově preferovaná strana.¹²⁸

Může nastat i opačný případ, kdy se voliči přiklání ke stranám, které z předvolebních šetření vycházejí méně úspěšně. Tento efekt je znám jako tzv. underdog efekt. Voliči se k této volbě přiklánějí proto, že se tímto způsobem snaží oslabit nejsilnější stranu, nebo ji alespoň ztížit povolební vyjednávání. I zde platí, že volič upřednostní tuto stranu, i když by teoreticky mohl zvolit stranu jinou, která by mu byla názorově bližší.¹²⁹

Vliv na rozhodování voličů může mít i existence uzavírací klauzule. V tomto případě je výsledek volebních šetření u stran, které se pohybují okolo pětiprocentní hranice obzvlášť důležitý. V tomto případě může jít o tzv. wasted vote, neboli gilotinový efekt, který popsal M. Duverger, kdy se volič obává „propadnutí“ svého hlasu a rozhoduje se dát svůj hlas straně, o které je přesvědčen, že má šanci uzavírací klauzuli překročit a vstoupit do parlamentu.¹³⁰ Dále můžeme hovořit o tzv. efektu vypůjčeného hlasu (podpůrného efektu), kdy se volič snaží svou volbou podpořit přirozeného koaličního partnera své preferované strany, pokud už má tato strana v zastupitelském sboru svou pozici jistou. Touto volbou může napomoci budoucí utváření většinové vládní koalice.¹³¹

Tabulka 11: Důležitost faktorů pro volební rozhodování voličů/ respondenta v procentech

	Hodně ovlivnilo	Trochu ovlivnilo	Vůbec neovlivnilo	Nesledoval/a
Diskuzní pořady v médiích	19,2	38,2	35,5	7,2
Průzkumy volebních preferencí	7,9	25,2	57,8	9,1
Mítinky a osobní setkání s kandidáty	7,0	20,5	57,7	14,7
Reklama stran v médiích a na	5,4	31,7	56,5	6,3

Zdroj: Průzkum Factum Invenio: Rozhodování českých voličů z 25. června 2010

Předvolební výzkumy jsou již neodmyslitelně součástí mediální náplně předvolebního období. Prezentované výsledky nejsou důležité jen pro rozhodování voličů, ale mají velký význam i pro politické strany. Pomocí nich mohou zjišťovat aktuální nálady převládající ve společnosti a míru sympatií voličů chovaných k jejich

¹²⁸ SCHÖN, Harald: *Wirkung von Wahlprognosen auf Wahlen*, In: BERG, Thomas: *Moderner Wahlkampf*, Ob laden 2002, s. 13.

¹²⁹ GALLUS, Alexander: *Demoskopie in Zeiten des Wahlkampfes. "Wirkliche Macht" oder "Faktor ohne politische Bedeutung"?* Aus Politik und Zeitgeschichte, Bandt 15/2002, s. 33.

¹³⁰ DUVERGER, Maurice. 1965. *Political Parties. Their Organisation and Activity in the Modern State*. New York, London and Sydney: John Wiley and Sons, s. 248-249.

¹³¹ doplnit Gallus 2000, s.34

straně. Z tohoto důvodu mají výsledky těchto průzkumů vliv i na podobu volební kampaně. Problémem těchto předvolebních šetření je míra jejich objektivity, neboť tyto průzkumy si často zadávají pro své potřeby jednotlivé strany a můžeme jen dohadovat, zda tyto průzkumy nebyly zpracovávány způsobem, který by pozitivně ovlivnil výsledky dané strany. To by také vysvětlovalo, proč se jednotlivé průzkumy uskutečňované ve stejném časovém období mohou lišit až o několik procentních bodů. Další problematickou oblastí je i způsob zveřejňování těchto výsledků. Média totiž často při zveřejňování těchto výsledků nejsou schopna rozlišovat mezi různými typy výzkumů, které ve výsledku přinášejí data, která se nedají srovnávat.¹³²

5. 1 Věci veřejné

Vzhledem k tomu, že se výsledky šetření jednotlivých agentur značně odlišují, je třeba na úvod říci, že analýza byla prováděna na základě průzkumu agentury, jejíž předvolební výzkumy se skutečnému výsledku voleb přibližují nejvíce. Jedná se o agenturu CVVM. Pro srovnání je na konci kapitoly uveden seznam agentur, které provádějí předvolební průzkumy s uvedenými výsledky v období od ledna do dubna, respektive května roku 2010. CVVM zveřejňuje výsledky VV od září roku 2009. Z tabulky můžeme vyvodit, že nárůst podpory pro tuto stranu se navýšil z listopadu roku 2009 do prosince téhož roku o dvě procenta. V lednu roku 2010 strana zaznamenala drobný pokles a od tohoto měsíce již volební preference kontinuálně narůstaly.

Tabulka 12: Volební modely CVVM (v procentech)

Politická strana	Září 2009	Říjen 2009	Listopad 2009	Prosinec 2009	Leden 2010	Únor 2010	Březen 2010	Duben 2010	Květen 2010
Věci veřejné	1	1,5	3,5	4,5	4	6	7	9	11,5

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury CVVM

Pokud se podíváme na mediální výstupy celostátního denního tisku,¹³³ zjistíme, že první významnější zmínky můžeme o Věcech veřejných zaznamenat v červnu roku 2009, a to v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu. Pozornost však byla věnována výhradně K. Klasnové, která byla v čele kandidátky. Deníky dále upozorňovaly na skutečnost, že ač jsou VV malou lokální stranou působící především

¹³² Této problematice se věnuje například Tomáš Lebeda v článku: LEBEDA, Tomáš: Průzkumy volebních preferencí před volbami do Sněmovny 2003. *Politologický časopis*, 2003, roč. 10, č. 1, s. 22 - 37.

¹³³ Do analýzy jsou zahrnuty celostátní deníky *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny*, *Mladá fronta Dnes* a *Právo*.

v městských částech Praha 1 a Praha 5, mohou si dovolit financovat služby, které nemají ani velké celostátní strany. VV vydávají svůj stranický časopis s názvem Pražan, dále provozují tzv. Zelenou linku, na kterou mohou volat občané a svěřovat se se svými politickými názory. VV mají zřízenou i poradnu pro občany, která se zabývá řešením sociálních problémů občanů. Média se tedy zaobírají myšlenkou, jakým způsobem na tyto služby zajišťuje strana finance. Mnohem důležitější událostí byl vstup R. Johna na začátku června do této politické strany. Tato zpráva se objevila ve všech denících, stejně jako informace o tom, že 29. června se stal novým předsedou této strany. V tomto období ještě nebyla strana VV zahrnuta do předvolebních šetření, takže nemůžeme konkrétně zjistit, jaký vliv měly tyto události na růst podpory u občanů. Je však možno říci, že v tomto období se VV poprvé dostávají do povědomí širší společnosti.

K prvnímu výraznějšímu nárůstu podpory ze strany občanů došlo z měsíce října 2009 do listopadu téhož roku. Mediální zprávy z tohoto období se týkaly převážně zachování dětského domova v obci Pyšely. Děti z tohoto dětského domova chtěl hejtman středočeského kraje David Rath přesunout do nevyhovujících prostor obce Chocerad, proti čemuž se strana VV postavila. Dále se v médiích objevila zmínka o novém billboardu strany se sloganem „Pusťte kluky k vodě. Volte naše holky.“, který nafotily hlavní představitelky strany v plavkách jako reakci na billboard ODS. O billboardu již bylo výše blíže hovořeno. Kauza dětského domova, která byla spojena s výraznými emocemi, mohla vzbudit u části občanů pozitivní sympatie. Spíše bych však řekla, že růst preferencí souvisí s pokračováním předvolební kampaně strany.

V lednu roku 2010 strana poprvé zaznamenala mírný propad volebních preferencí, a to ze 4,5 % na 4 %. V předchozím měsíci média informovala o VV především v souvislosti s Jaroslavem Škárkou, bývalým předsedou VV, který se stal novým šéfem finančního výboru zastupitelstva městské části Prahy 1. J. Škárka podal trestní oznámení na dva bývalé členy radnice, kvůli špatnému hospodaření s městskou kasou. O tomto incidentu se zmiňovaly prakticky všechny sledované deníky. Lidové noviny také uvedly výsledky průzkumu agentury CVVM za prosinec 2009, ve kterém strana získala těsně pod 5 %. Pokles preferencí může být dán i statistickou odchylkou.

Další nárůst preferencí zaznamenala strana v únoru a to z lednových 4 % na únorových 6 %. V tomto měsíci ovládla média zpráva o tom, že předseda strany R. John má nemanželské dítě, o jehož existenci neměla ponětí ani jeho manželka, známá česká

herečka Zlata Adamovská. Následně média informovala o rozvodu manželského páru. Tuto událost média v průběhu lednu opakovaně zmiňovala. Deníky se opět věnovaly i záležitosti financování stranického časopisu Pražan, a to především v souvislosti s přítelem šéfredaktorky K. Klasnové, majetným V. Bártou. V. Bárta, který je majitelem největší české bezpečnostní agentury ABL, tento časopis sponzoroval. VV v médiích zveřejnily výsledky svého průzkumu, který vypracovala agentura SANEP/MARK, dle jejichž výsledku by v obecních volbách strana získala v Praze 14,6 % hlasů. Je zajímavé, že přesto, že v lednu byly VV zmiňovány zejména v negativních souvislostech, zaznamenala strana nárůst preferencí o 2 %. Z tohoto výsledku se dá odvodit pouze to, že v českém prostředí nemusí být příliš důležité, o čem se píše, ale především to, že se strana pravidelně objevuje na titulních stránkách novin. Objevily se i spekulace, že R. John tuto zprávu zveřejnil záměrně, jako součást politického marketingu strany.

V únoru roku 2010 strana v průzkumech poprvé překročila 5 % potřebných pro vstup do parlamentu. Tato skutečnost byla zmíněna prakticky ve všech denících. V souvislosti s touto informací můžeme postřehnout značný nárůst mediálních výstupů spojených se stranou VV. Na začátku měsíce února byl v MF Dnes zveřejněn výzkum agentury GfK, který zjišťoval oblíbenost šéfů stran. I přes kauzu týkající se nemanželského dítěte, se stal R. John nejoblíbenějším lídrem strany. Získal 73 % hlasů. V tomto měsíci také deníky upozorňovaly na působení R. Johna ve společnosti ORA Print, která například od Všeobecné zdravotní pojišťovny inkasovala milionové částky. V souvislosti se zveřejněním volebního lídra strany, kterým se stal již zmiňovaný V. Bárta, bylo řešeno jeho sponzorování strany. Následně se objevily i zmínky o dalších sponzorech, z nichž někteří dokonce figurovali na kandidátkách strany. Objevily se spekulace, zda tyto místa na kandidátkách mají zaslouženě, nebo se k nim dostali prostřednictvím svých sponzorských darů. Na konci měsíce se v tisku objevila zpráva, že VV zneužily moderátorku Jolanu Voldánovou. VV otiskly ve svém stranickém časopise Pražan rozhovor s J. Voldánovou, který byl napsán účelovým způsobem, aby z něj číselně podpora straně. K VV se také začínají vyjadřovat ostatní politické strany, a to zejména ČSSD, která VV označuje za klientelistickou stranu. Je tedy jednoznačné, že na skutečnost, že strana v průzkumu dosáhla 5 %, zareagovala nejen média, u kterých můžeme pozorovat markantní nárůst pozornosti, kterou této straně věnují. Pozornost nové straně však začali věnovat i její straničtí kolegové, kteří se proti ní snaží vymezit.

Nárůst preferencí tedy pravděpodobně souvisí se zprávou o tom, že strana překročila „magických“ 5 %, což mělo vliv na skutečnost, že se strana stále více dostávala do povědomí českých občanů.

V březnu se média věnovala především volebnímu programu strany. Objevuje se další kritika VV, nyní i ze strany ODS a TOP 09, kteří stranu označují za mafiánský projekt. Mirek Topolánek (ODS) dokonce hovoří o tom, že VV je projektem mafiánské části pražských členů ODS. V tomto měsíci také eskalovala situace okolo předsedy ODS M. Topolánka, který byl kvůli svým nelichotivým výrokům, kterými se vyjádřil na adresu církví, homosexuálů i voličů ČSSD, nakonec donucen oznámit rezignaci na tento post. Tato událost vedla k dalšímu odlivu preferencí od velkých stran ve prospěch malých.

Další nárůst volebních preferencí o 2,5 % strana zaznamenala v květnu, tedy v měsíci, kdy se konaly parlamentní volby. V předchozím měsíci média informovala o výsledcích předvolebního průzkumu agentury STEM, které přinesly informaci o míře popularity politiků u české veřejnosti. Pomyslnou první příčku obsadil lídr strany R. John, který získal 61 % hlasů. Dále byly zveřejněny výsledky šetření agentury SANEP, která zjišťovala, kterého politika by si občané přáli vidět v parlamentu nejvíce. I zde získal nejvíce procent R. John, který obdržel 43,3 % hlasů. V médiích se v tomto měsíci často objevovala zpráva o megaboardu VV, který se objevil v centru Prahy, na domě, v němž bydlí V. Bárta. Nájemníci domu si stěžovali, že je o tom dopředu nikdo neinformoval, a že jim to vadí, neboť mají v domě tmu. Následně byl tento megaboard přestěhován do Ostravy. VV prostřednictvím médií v tomto měsíci akcentovaly skutečnost, že jsou jedinou stranou nových tváří a také důležitost ženského prvku ve straně. Média informovala i o začátku předvolební kampaně VV, která byla odstartována ráno z děla směrem ke Strakové akademii, kde sídlí vláda. Tato událost již byla výše podrobněji popsána.

V květnu roku 2010 se média orientovala především na tzv. sociálně intervenční hlídky VV, které působily na dobrovolnické bázi. Tyto hlídky byly zřízeny v městských částech Praha 1 a Praha 5 a jejich cílem bylo vybízet sociálně nepřízpůsobivé občany, aby si po sobě uklízeli a nepohybovali se v okolí dětských hřišť. V médiích byly tyto hlídky často kritizovány a byla zmiňována i jejich podobnost s tzv. domobranou Dělnické strany nebo s komunistickou Pomocnou stráží Veřejné bezpečnosti. Po vlně

této kritiky byly dobrovolnické hlídky staženy. Další „zprávou měsíce“ byla údajná schůzka volebních lídrů VV a ČSSD, tedy V. Bárty a Jaroslava Tvrdíka, s radním za Prahu 10 Tomášem Hrdličkou (ODS), který je často označován za osobu, která stála v pozadí vzniku VV. Na schůzce se prý projednávala možná povolební spolupráce těchto stran. Zúčastnění aktéři však tuto schůzku popřeli. V. Bárta se také sešel s manželkou předsedy ČSSD, Petrou Paroubkovou. Na setkání se údajně hovořilo o zmírnění předvolebních útoků, aby nedošlo k zablokování případného povolebního jednání. Média hovořila i o nepovedeném pokusu o odvolání starosty Prahy 5, Milana Jančíka, který nebyl odvolán kvůli nedostatku tří hlasů, které chyběly mimo jiné od strany VV, což je zajímavé vzhledem ke skutečnosti, že VV dlouhodobě působení M. Jančíka kritizovaly.

5. 2 Sloboda a Solidarita

Rozdílnost výsledků předvolebních průzkumů ve Slovenské republice je ještě výraznější než v České republice. Z toho důvodu je na konci kapitoly uveden přehled výsledků všech relevantních agentur. V této analýze jsem vycházela z průzkumu agentury Focus, jejíž výsledky byly nejbližší výsledkům parlamentních voleb.¹³⁴

Tabulka 13: Volební modely agentury Focus květen-prosinec 2009 (v procentech)

	Květen	Červen	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
SaS	2,0	2,5	3,4	3,2	4,4	3,6	5,3

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Focus

Tabulka 14: Volební modely agentury Focus leden-červen 2010 (v procentech)

	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen
SaS	5,1	9,6	8,6	11,5	13,3	12,4

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Focus

První výraznější zmínky o straně Sloboda a Solidarita se objevují v září roku 2009, a to v souvislosti s petiční akcí strany, prostřednictvím které se snažila SaS získat dostatečný počet podpisů občanů pro vyhlášení referenda. Cílem tohoto referenda bylo zrušení koncesionářských poplatků, omezení poslanecké imunity, snížení počtu poslanců ze 150 na 100, stanovení maximální ceny vládních limuzín, zavedení voleb přes internet a změna tiskového zákona. V souvislosti s touto kampaní se členové SaS snažili sbírat podpisy téměř každý den po celém Slovensku. Tato kampaň, díky níž se

¹³⁴ V práci byly analyzovány deníky SME, Hospodářské noviny, Pravda.

SaS dostala do povědomí širší společnosti, měla vliv na navýšení podpory SaS ze strany občanů Slovenské republiky.

V prosinci SaS poprvé v průzkumu agentury Focus překročila 5% hranici úspěšnosti. Je však zajímavé, že se o ní média v předchozím měsíci prakticky vůbec nezmiňovala. Navýšení volebních preferencí můžeme přičíst rostoucímu povědomí o této straně ve společnosti, kampani za referendum a předvolební kampani do vyšších územních celků. Na rozdíl od českého mediálního prostředí, nebyla informace, že SaS překročila pomyslnou hranici 5 % ve slovenském tisku příliš akcentována.

Markantní nárůst preferencí zaznamenala strana v únoru. Jednalo se o nárůst ve výši 4,5 % hlasů. V lednu se média zabývala především možnými volebními koalicemi SaS. Deníky zmiňovaly skutečnost, že pokud by se SaS spojila do voleb se stranou Most-Híd, stala by se vážným konkurentem SDKÚ-DS. Zvažovaly se různé varianty spolupráce, buď to v rámci společné kandidátky obou stran, nebo v rámci volební koalice. Strana nakonec tuto variantu spolupráce zavrhlá na základě rozhodnutí republikové rady strany. SaS jako důvod této nespolečné spolupráce uváděla fakt, že 30 % jejich voličů bylo proti spolupráci se stranou Most-Híd. Dále média řešila možnou koalici SaS s SDKÚ-DS. Strana však odmítla spolupráci s touto stranou, pokud by v jejím čele měl být M. Dzurinda, což bylo ze strany SDKÚ-DS hojně kritizováno. Deníky také v lednu zveřejnily předvolební výzkum agentury MVK, dle níž SaS obdržela 9,2 % hlasů. Tento výsledek byl zmiňován ve srovnání s výsledky agentury Focus, v němž strana ve stejném období získala pouze 5,1 % hlasů. Skutečnost, že politické strany začaly považovat SaS za relevantního partnera, se kterým by chtěly společně postupovat do voleb a zveřejněné výsledky agentury MVK, měly pravděpodobně pozitivní dopad na růst preferencí této strany.

V měsíci březnu však podpora strany opět klesla na 8,6 %. V předchozím měsíci média informovala o tom, že SaS jako první politická strana představila svůj volební program, přičemž některá média poukazovala na fakt, že program je zaměřen především na ekonomickou oblast. Dále byla zmíněna skutečnost, že SaS na základě rozhodnutí republikové rady definitivně zamítla možnost společného postupu do voleb s SDKÚ-DS. Tomuto rozhodnutí přecházel útok premiéra Roberta Fica na financování strany SDKÚ. Předpokládalo se, že tato událost bude mít také vliv na přeliv hlasů od SDKÚ-DS ve prospěch SaS. To se však nakonec nestalo, neboť SDKÚ-DS si jako lídra

do parlamentních voleb zvolila bývalou kandidátku na prezidentku, populární I. Radičovou.

V měsíci dubnu volební preference strany opět stouply na 11,5 %. Může to být výsledkem rozhodnutí strany SaS, že bude do parlamentních voleb kandidovat samostatně, nebo znepokojením lidí ze skandálů týkající se financování SDKÚ a finanční nesrovnalosti ve vládní politice premiéra R. Fica. V březnu bylo v médiích zmíněno, R. Sulík povede SaS do parlamentních voleb. Dále byly zveřejněny jména kandidátů strany do těchto voleb. V této souvislosti se hovořilo o tom, že průměrný věk kandidáta SaS je 37 let, což je nejnižší průměr ze všech politických stran. Strana v médiích zdůrazňovala, že se jedná o nové neznámé tváře, které jsou však odborníky v různých oblastech. Dále se v médiích objevila zpráva, že za SaS bude kandidovat i populární moderátor televize JOJ, Daniel Krajcer, který se stal jedním ze čtyř volebních lídrů strany. I tato zpráva mohla mít pozitivní vliv na růst preferencí strany.

V dubnu podpora SaS dále stoupla. Tento nárůst můžeme objasnit zahájením předvolební kampaně strany, o kterém se slovenské deníky zmiňovaly. Konkrétněji se média zabývala náplní kampaně, informovala o tom, že se strana bude snažit o kontaktní kampaň a o plánu využití sociálních sítí v kampani. Dále se o SaS hovořilo v souvislosti s přidělení čísel jednotlivým stranám do parlamentních voleb. SaS bylo přiřazeno číslo pět, což strana připodobňovala k prvním svobodným volbám, v nichž VPN také kandidovala pod tímto číslem. SaS také zdůrazňovala podobnost se sametovou revolucí, od které se Slovensko ještě příliš nevzdálilo, neboť i po dvaceti letech jsou ve vládě stále komunisté. Na stránkách tisku se objevila i kauza s pokladničkou, kterou SaS předala R. Ficovi, aby do ní od svých voličů vysbíral finance na finanční pomoc Řecku, kterou SaS odmítalo. R. Fico přislíbil za slovenskou vládu, že se země bude podílet na finanční pomoci Řecku ve výši 816 milionů Eur, na kterou si však bude muset samo nejdříve někde půjčit.

V květnu, tedy měsíc před volbami byla SaS zmiňována především ve spojitosti s výsledky předvolebních průzkumů. V médiích se objevilo i srovnání SaS s nově vzniklými stranami v České republice – VV a TOP 09. Hovořilo se však o tom, že nově vzniklé slovenské strany nebudou schopny dosáhnout takového úspěchu jako české politické subjekty. Naopak ředitel agentury MVK Pavel Haulík naznačil, že se SaS může stát i druhou nejsilnější stranou na politické scéně. Také se hovořilo o možné

povolební spolupráci SaS s KDH, kterou R. Sulík na rozdíl od spolupráce se Směrem-SD, nevyučoval.

V měsíci konání voleb se informace v tisku věnovaly závěrečné fázi kampaně strany. Objevila se například skutečnosti, že R. Sulík nestihl přijít na svůj vlastní mítink, nebo že SaS se na svých předvolebních setkání s voliči přednostně věnují představení svého volebního programu, a že se nejedná o zábavné roadshow s celebritami. Deník Pravda uveřejnil výsledky hlasování svých čtenářů, v nichž SaS obdržela 26,8 % hlasů a stala se tak druhým nejúspěšnějším politickým subjektem.

Předvolební šetření agentur Factum Invenio, CVVM, Median – Česká republika

Tabulka 15: Volební modely Factum Invenio v procentech:

Strana	Leden	únor	Březen	duben I.	duben II.
ČSSD	31,8	31	27,4	29,5	27,5
ODS	25,5	25,1	23	22,3	21,7
KSČM	13,3	13,5	14,4	13,9	13,9
TOP 09	11,4	11,3	11,8	11,6	11,1
Věci veřejné	(0)	5,2	7,8	8,9	11
KDU-ČSL	6,6	6,2	6,2	5,5	5,2
SPOZ	-	-		2,7	3,2
Strana zelených	2	2,2	4,7	2,6	2,9

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Factum Invenio

Tabulka 16: Volební modely Sanep (v procentech):

Strana	leden	únor	březen	duben	Květen
ČSSD	27,5	33,1	30,8	29	29,9
ODS	23	24,1	18,9	20,1	22,3
KSČM	11	12,8	12,9	13	12,9
TOP 09	12,9	13,4	15,1	13,4	10,1
Věci veřejné	3,5	5,1	8	8,5	9,8
SPOZ	3,3	1	3,9	5,2	5,5
KDU-ČSL	4,8	5,0	5,9	5,6	4,7
SZ	2,4	3,0	3,2	3,6	2,8

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Sanep

Tabulka 17: Volební modely CVVM (v procentech):

Strana	leden	Únor	březen	Duben	Květen
ČSSD	28	33	32	30	30,5
ODS	25,5	20,5	25,5	22,5	19
TOP 09	13	12,5	10	11,5	14
KSČM	12	14,5	12	13	13
VV	4	6	7	9	11,5
SZ	6	5	4,5	4	4,5
KDU-ČSL	7	5	4,5	4	3,5

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury CVVM

Tabulka 18: Volební modely Median (v procentech):

Strana	leden	Únor	březen	Duben
ČSSD	32	34,5	27	26,2
ODS	27,8	20,7	21,2	19
KSČM	12,8	13,9	16,8	13,3
TOP 09	9,3	9,6	7,5	10,7
VV	2,4	5,2	4,3	7,6
KDU-ČSL	7,4	5,5	7,4	7,5
SPOZ	-	-	3	6,8
SZ	4,3	4,8	4,8	3,5

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Median

Předvolební šetření agentur FOCUS, Median, MVK, Polis – Slovenská republika

Tabulka 19: Politické prieskumy agentúry Focus

Politická strana	05/10	04/10	03/10	02/10	01/10
Směr	35,3	36,8	38,4	38,6	41,4
SDKÚ	14,0	13,4	14,3	11,3	15,2
SaS	13,3	11,5	8,6	9,6	5,1
KDH	8,3	8,6	9,7	9,6	9,0
SNS	6,1	8,6	6,3	6,2	6,2
SMK	5,9	5,1	5,2	5,1	5,6
Most-Híd	5,6	5,1	6,9	5,6	5,2
HZDS	5,1	5,4	5,4	5,8	6,5

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Focus

Tabulka 20: Politické prieskumy agentúry Median

Politická strana	04/2010	03/2010	02/2010	01/2010
Směr	38,4	44,0	43,9	41,3
SDKÚ	15,3	13,1	12,7	12,2
KDH	11,5	13,1	11,1	11,3
SNS	9,1	7,0	7,9	9,6
HZDS	7	6,1	6,3	9,3
Sloboda a Solidarita	6,2	4,3	4,8	2,7
SMK	3,3	3,9	6,2	3,3
Most-Híd	2,7	2,3	1,6	4,3

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Median

Tabulka 21: Politické prieskumy agentúry MVK

Politická strana	06/2010	04/2010	02/2010	01/2010
Směr	32,3	35,1	37,1	42,0
SDKÚ	13	11,7	12,8	9,4
Sloboda a Solidarita	11,5	11,6	9,2	9,2
KDH	10,6	11,4	12,7	8,9
SNS	6,2	6,2	4,9	6,0
SMK	5,6	6,0	6,0	6,7
HZDS	5,9	5,2	6,6	5,4
Most-Híd	5,2	5,1	5,2	6,4

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury MVK

Tabulka 22: Politické prieskumy agentúry Polis

Politická strana	05/10	04/10	03/10	02/10
Směr	34,3	36,2	38	40,8
SDKÚ	16	13,8	12,7	14,4
KDH	11,9	13,2	13,4	10
SaS	9,9	9,2	8	8,1
Most-Híd	5,3	6,2	6,7	6
SMK	5,1	5,8	5,9	5,1
SNS	5	5,3	5,2	5,6
HZDS	4	4	4,4	4,1

Zdroj: Předvolební průzkumy agentury Polis.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat podstatu vzniku stran a jejich postupný vývoj až do parlamentních voleb roku 2010. Práce dále analyzovala ideologické zaměření strany a vybrané charakteristiky obou stran. Cílem bylo rovněž posoudit charakter předvolební kampaně a vliv médií na růst, či pokles volebních preferencí strany.

První kapitola této práce se zabývala teoretickým zpracováním vzniku nových politických stran. Ze zmíněných vývojových stupňů - elitní, masové, catch-all, kartelové a volebně profesionální strany, se VV a SaS nejvíce přibližují Panebiancovému modelu volebně profesionální strany. U VV je to poměrně jednoznačné. Jedná se o stranu, která se snaží vystupovat ideologicky neutrálně a sama o sobě tvrdí, že není ani levicová, ani pravicová, ale je stranou středu. V předvolební kampani jsme také mohli sledovat, že hlavní programový bod, který strany akcentovaly, byl boj proti korupci, což je téma, které ve společnosti jednoznačně rezonuje. Kritérium přítomnosti zájmových skupin ve vedení strany, kteří stranu zároveň spolufinancují, VV taktéž splňují. V jejím vedení je řada politiků, kteří jsou, nebo v minulosti byli, napojeni na bezpečnostní agenturu ABL V. Bárty, který je zároveň největším sponzorem strany. U strany SaS je podobné zařazení obtížnější. O SaS rozhodně nemůžeme říci, že by byla stranou bez ideologického zatížení. Otevřeně se hlásí k liberalismu. Nicméně kampaň SaS za vyhlášení referenda byla mnohými kritizována, kvůli skutečnosti, že je postavena na populistických otázkách a věnuje se tématům, která se ve společnosti setkávají s pozitivním ohlasem. I u SaS platí, že je financována hlavně ze sponzorských darů svých vlastních členů. Přímé napojení na konkrétní zájmovou skupinu však zatím nelze stanovit.

Druhá a třetí kapitola se zabývala samotným vznikem obou stran. V případě VV se jedná o stranu, která vznikla původně na lokální bázi. Díky důmyslným marketingovým tahům, jako bylo zvolení R. Johna předsedou strany a sponzorským darům zámožných podnikatelů, kteří se později stali členy stran, se z VV stala strana s celostátním působením, která byla schopna dosáhnout v parlamentních volbách 10,9 % hlasů. Naproti tomu SaS vznikla především z důvodu nespokojenosti s dosavadní vládou strany Směr-SD, kterou někteří dokonce označovali za státostranu, a vyčerpanou opozicí, která již nebyla schopna plně obhajovat principy demokracie. SaS svůj potenciál taktéž rozvíjela pomocí marketingových nástrojů. Nejednalo se o dosazení

mediálně známé osobnosti do čela strany, ale o kampaň za vyhlášení referenda, která byla vystavěna na populistických otázkách. SaS ve volbách do Národní rady získala 12,14 % hlasů. Co se ideologického profilu týče, můžeme obě strany přiřadit k liberalismu. U SaS můžeme říci, že se jedná o plnohodnotnou liberální stranu s neoliberálním ekonomickým přístupem a liberálním pojetím lidských práv. Zařazení strany VV k liberalismu je poněkud obtížnější z hlediska ekonomického programu strany, který je místy více nakloněn k liberalismu a místy k socialismu. K lidským právům strana zastává liberální přístup, což společně s faktem, že VV podaly přihlášku do Evropské skupiny liberálů ELDR, nasvědčuje tomu, že liberalismus je převládající ideologií této strany. Pokud se podíváme na liberální tradici v obou zemích, zjistíme, že své zastoupení měla již v prvních antikomunistických politických subjektech, jako byly OF a VPN. Je zajímavé, že žádná liberální strana „nepřežila“ déle než dvě volební období. Příčinou této skutečnosti bývají osobní spory, popřípadě existence různých frakcí ve straně a nesrovnalosti s financováním strany. Souběžně s poklesem volebních preferencí vládnoucí liberální strany, docházelo ke vzniku nové liberální strany, která postupně nahradila původní stranu ve stranickém systému. Obě strany byly z hlediska svých volebních výsledků nadprůměrně úspěšné v porovnání se zisky předchozích liberálních stran. Je však otázkou, zda VV a SaS zasednou v parlamentu i v dalším volebním období nebo budou také nahrazeny novou stranou. V době finalizace této práce se totiž začal rozpadat poslanecký klub VV, kvůli údajnému uplácení poslanců ze strany V. Bárty. V SaS hrozil odchod části poslanců tzv. hnutí Obyčejní lidé, které bylo zvoleno na společné kandidátce s SaS.

Čtvrtá kapitola se zabývala komparací role lídra ve straně. V tomto ohledu můžeme říci, že role lídrů SaS a VV jsou naprosto rozdílné. Zatímco R. John je předsedou, který ještě skoro rok po svém zvolení do čela strany neměl ani podpisová práva, R. Sulík je přímým zakladatelem strany, se kterým je strana pevně spjata. R. John obsazoval přední příčky předvolebních výzkumů jako nejoblíbenější politik, naproti tomu R. Sulík byl kritizován, za své řečnické schopnosti a neschopnost prosadit v diskuzích své argumenty. Další oblastí komparace byl původní charakter strany. Tato problematika již byla blíže popsána v souvislosti se vznikem strany. VV vznikla jako lokální strana, SaS jako strana nespokojených občanů Slovenské republiky. Díky vhodně zvoleným marketingovým krokům začaly obě strany zaznamenávat postupný nárůst volebních preferencí. To mělo zároveň pozitivní vliv na nárůst počtu zájemců o

členství v těchto stranách, díky čemuž začaly strany získávat svůj celostátní charakter. V oblasti volební kampaně do parlamentních voleb 2010, bychom našli u obou stran několik shodných bodů. SaS i VV se snažily vymezit zejména proti stávající vládní garnituře, kterou VV dokonce označily za dinosaury. Obě strany taktéž kladly důraz na kontaktní kampaň. R. John pořádal různé besedy, na nichž hovořil se studenty a seniory. R. Sulík objížděl podniky a zaměstnavatele a přesvědčoval je o výhodnosti svého odvodového bonusu. Obě strany také zdůrazňovaly, že jsou jedinými stranami nových tváří a odborníků bez spojitosti se skandály, se kterými jsou spojené ostatní strany. VV ve své kampani akcentovaly ženský prvek, ať už prostřednictvím billboardu „Pusťte kluky k vodě. Volte naše holky“, či nafocení kalendáře hlavních představelek strany. SaS vsadila na rostoucí potenciál sociálních sítí. Tento prostor využila způsobem, který zatím u českých i slovenských politických stran neměl obdoby a SaS jistě napomohl k získání hlasů mladých voličů. Pokud se podíváme na typický profil voličů obou stran, zjistíme, že se jedná především o mladé lidi, často prvovoliče. Obě strany také dokázaly oslovit voliče, kteří se předchozích voleb z nějakého důvodu neúčastnili. Rozdíl bychom našli především v míře nejvyššího dosaženého vzdělání voličů, přičemž voliči SaS byli často vysokoškolsky vzdělaní. Naopak voliči VV měli nejčastěji dosažené středoškolské vzdělání. Společné pro obě strany bylo také období, kdy se jejich voliči rozhodli, že budou volit právě tuto politickou stranu. Voliči se v největší míře rozhodovali v období do 14 dnů před volbami.

Poslední kapitola se věnovala předvolebním průzkumům, médiím a jejich vzájemnému působení na voliče. V některých obdobích je propojení těchto oblastí logické, jindy se zdá, že zprávy zveřejňované v tisku nemají na rozhodování voličů klíčový vliv. Co však můžeme konstatovat, je skutečnost, že do okamžiku, kdy strana v některém z předvolebních průzkumů získá potřebných 5 %, se o ní média v podstatě nezmiňují. Po překročení této hranice, jakoby strana získala pro média větší relevanci a můžeme pozorovat nárůst mediálních výstupů k těmto stranám o více než 100 %. To že počet článků narůstá v souvislosti s předvolební kampaní, je pak poměrně logické. Je překvapující, že určitý typ zpráv, který bychom mohli jednoznačně považovat za negativní, jako bylo například zveřejnění skutečnosti, že R. John několik let tajil své manželce nemanželské dítě, může mít v konečném důsledku pozitivní vliv na růst volebních preferencí dané strany. Je tedy otázkou, zda je pro voliče podstatnější obsah mediálního sdělení, či pouhý fakt, že o straně nacházíme zmínku na titulních stránkách

celostátního tisku. Vliv médií a předvolebních průzkumů jsou však jen zlomkem faktorů, které jsou klíčové při rozhodování voličů. Jak už však bylo výše zmíněno, stanovit konkrétní míru vlivu médií a předvolebních šetření na rozhodnutí voliče je obtížná záležitost.

Práce prověřovala hypotézu: Pokud chce být nová politická strana úspěšná a zasednout v parlamentu, musí umět pracovat s médii, využívat nástrojů politického marketingu a kritizovat stávající politickou situaci a hlavní politické strany. Jak Věci veřejné, tak i Sloboda a Solidarita jsou stranami, které s médii pracovat umí. VV, jsou na tom v tomto ohledu úspěšnější. Je tomu tak především díky předsedovi R. Johnovi, který má dlouholeté zkušenosti v mediálním prostředí. Nejlepším důkazem o schopnosti strany komunikovat s médii, je skutečnost, že i negativní zprávu o nemanželském dítěti a nevěře R. Johna dokázaly VV médiím „prodat“ takovým způsobem, že ve svém důsledku neměla vliv na pokles volebních preferencí strany. Obě strany měly své předvolební kampaně kvalitně zpracované, a to i navzdory tomu, že na rozdíl od velkých politických strany neměly k dispozici mnoho finančních prostředků. Strany vsadily především na kontaktní kampaň a navštívily řadu měst a obcí, na nichž se setkávaly s občany a představovaly jim své programy a vize strany. R. John pořádal besedy se studenty a seniory, které se setkávaly s pozitivními ohlasy. R. Sulík se v rámci kampaně setkával s podnikateli a zaměstnavateli, s cílem přesvědčit je o kvalitě programu a výhodách, které jim naplnění tohoto programu přinese. SaS se ve své kampani zaměřovala vedle podnikatelů i na mladé voliče a tomu také přizpůsobila svou kampaň. SaS se dosud nejaktivněji angažovala na sociálních sítích typu Facebook, Twitter apod., kde se svými příznivci denně komunikovala. R. Sulík se sympatizanty strany hojně komunikoval také prostřednictvím svého blogu. Z tohoto důvodu bych řekla, že kampaň SaS byla kvalitněji připravena a úspěšněji zacílena na skupinu občanů, kterou chtěla oslovit. Co se vymezení vůči stávající politické situaci a hlavním politickým stranám týče, jsou na tom obě strany podobně. VV svou kritiku navíc umocnila tím, že své stranické kolegy označila za dinosaury. Dalším důkazem může být zahájení volební kampaně symbolickým výstřelem z děla na Strakovu akademii, sídlo české vlády. VV svou kampaň postavily především na líbivém tématu boje proti korupci. A soustavně upozorňovaly na skutečnost, že stávající parlamentní strany a jejich členové jsou s korupcí spojeni, a proto by občané měli volit VV, protože je to nová strana, která je těmito aférami nezatížena a navíc bude bojovat proti dalším náznakům korupčních

snah. Nespokojenost se stávající politickou situací bylo důvodem vzniku SaS. Strana se od počátku negativně vymezovala proti tehdejší vládní koalici R. Fica, který podle nich nejednal dle demokratických principů a byl příčinou špatného ekonomického stavu země. SaS však kritizovala například i svého nynějšího koaličního partnera SDKÚ-DS a to především kvůli jejich předsedovi M. Dzurindovi a financování strany. Obě strany výrazným způsobem uspěly v parlamentních volbách se ziskem více než 10 % hlasů a z tohoto důvodu můžeme potvrdit stanovenou hypotézu.

Závěrem je třeba říci, že analyzovat vznik nových politických stran rozhodně nebyl jednoduchý úkol, vzhledem k prakticky nulové existenci literatury k tomuto tématu. Veškeré informace bylo nutné mnohdy složitým způsobem dohledávat na internetu. Přesto doufám, že tato práce poslouží jako dobrý zdroj informací o této problematice. Vzhledem k tomu, že zkoumané politické subjekty vznikly nedávno, je logické, že tato problematika ještě nestihla být hlouběji analyzována. Do budoucna by se výzkum tohoto tématu mohl zaměřit na parlamentní a zejména vládní působení obou stran a reflektovat do jaké míry se jim v tomto angažmá podařilo změnit politickou situaci, proti které se vymezovaly a jaký mělo vliv na vztah k ostatním politickým subjektům.

Použité prameny a literatura

Prameny:

Zpravodajské portály:

<http://www.aktuality.sk/>

<http://www.cas.sk/>

<http://www.ct24.cz/>

<http://ekolist.cz/>

<http://www.idnes.cz/>

<http://ihned.cz/>

<http://hnonline.sk/>

<http://www.mediafax.cz/>

<http://novinky.cz/>

<http://www.parlamentnilisty.cz/>

<http://www.pravda.sk/>

<http://www.rozhlas.cz/portal/portal/>

<http://www.sme.sk/>

<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4>

<http://volby.cz/>

<http://www.webnoviny.sk/>

Internetové zdroje:

Register strán.

<http://portal.ives.sk/registre/hladatPS.do>

Referendum 2009.

<http://www.referendum2009.sk/>

Seznam politických stran a hnutí.

<http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickych-stran/>

Sloboda a Solidarita.

<http://www.strana-sas.sk/>

Slovensko před volbami. Povělební výzkum agentury Institut pro veřejné otázky.

http://www.ivo.sk/buxus/docs//rozne/Slovensko_pred_volbami_2010.pdf

Osobní stránky R. Sulíka.

<http://web.sulik.sk/>

Tmavozelená výzva.

http://www.sds.cz/docs/prectete/e_kolekt/tz_vyzva.htm

Věci veřejné.

<http://www.veciverejne.cz/>

Vláda České republiky.

<http://www.vlada.cz/>

Vláda Slovenskej republiky.

<http://vlada.sk/>

Závěrečná zpráva Exit Poll SC&C a SPSS CR pro Českou televizi.

img2.ct24.cz/multimedia/documents/17/1699/169810.doc

Volební programy:

ODA: Program ODA 21.

<http://oda.cz/>

SaS: Volební program strany Sloboda a Solidarita.

<http://www.strana-sas.sk/>

SDKÚ-DS: Pre silnějšíu strednu vrstvu, pre moderne Slovensko.

<http://www.sdku-ds.sk/>

SZ: Kvalita života.

<http://www.zeleni.cz/>

VV: Věci veřejné. Politická strana. Politický program.

<http://www.veciverejne.cz/>

Volební průzkumy:

Agentura CVVM, září 2009 – květen 2010.

Agentura Factum Invenio, leden – duben 2010.
Agentura Focus, květen 2009 – červen 2010.
Agentura Katar media, leden až květen 2010
Agentura Medián, leden – duben 2010. (ČR)
Agentura Medián, leden – duben 2010. (SR)
Agentura MVK, leden – únor, duben, červen 2010
Agentura Polis, únor – květen 2010.
Agentura Sanep, leden – květen 2010.

Literatura:

- BALÍK, Stanislav – KOPEČEK, Lubomír: *Slovenské volby 2002 – překročení rubikonu?* Středoevropské studie, 4, 2002, č. 4.
- BALÍK, Stanislav a kol.: *Volby do Poslanecké sněmovny 2010*. Brno 2010, 288 s.
- BRADOVÁ, Eva: *Od lokálních mítinků k politickému marketingu. Teorie a vývoj politické komunikace a volebních kampaní*. Brno 2005, s. 106 s.
- CABADA, Ladislav – ŠANC, David: *Český stranický systém ve 20. století*. Plzeň 2005, 224 s.
- ČERVENKA, Jan: *Veřejné mínění a ekonomická transformace v ČR*. In: KUNŠTÁT, Daniel (ed): *České veřejné mínění: výzkum a teoretické souvislosti*. Praha 2006.
- Duverger, Maurice. *Political Parties. Their Organisation and Activity in the Modern State*. New York, London and Sydney: John Wiley and Sons 1965, 439 s.
- GALLUS, Alexander: *Demoskopie in Zeiten des Wahlkampfes. "Wirkliche Macht" oder "Faktor ohne politische Bedeutung"?*, in: *Aus Politik und Zeitgeschichte*, B 15/2002, S. 29–36.
- HAVLÍK, Vlastimil: *Profily významných politických stran*. IN: KOPEČEK, Lubomír: *Od Mečiara k Dzurindovi. Slovenská politika a politický systém v prvním desetiletí samostatnosti*. Brno 2003, s. 130-133.
- HLOUŠEK, Vít – KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany*. 2010, 320 s.

KATZ, Richard S, - MAIR, Petr: *Ascendancy of the Party in Public Office: Party Organizational Change in Twentieth-Century Democracies*. In: GUNTHER, Richard – MONTARO, José R. – LINZ, Juan José: *Political parties: old concepts and new challenges*. Oxford University Press 2002, s. 113-145.

KATZ, Richard S, - MAIR, Petr: *Changing models of party, organizations and party democracy. The emergency of cartel party*. *Party Politics*, 1995, č. 1, s. 5-28.

KLÍMA, Michal: *Catch-all strany O. Kirchheimera (strana univerzálního typu)*. *Politologický časopis*, 1996, č. 3, s. 225-234.

KLÍMA, Michal: *Kvalita demokracie v České republice a volební inženýrství*. Praha 2001, 180 s.

KOPEČEK, Lubomír: *Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku*. Brno 2006, 348 s.

KOPEČEK, Lubomír: *Politické strany na Slovensku 1989 až 2006*. Brno 2006, 628 s.

KOPEČEK, Lubomír: *Analýza působení Aliance nového občana ve slovenské politice*. *Středoevropské studie*, roč. 8, 2006, č. 4.

NOVÁK, Miroslav: *Systém politických stran. Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha 1997, 275 s.

PANEBIANCO, Angelo: *Political Parties: Organization and Power*. Cambridge 1988, 336 s.

RYBÁŘ, Marek: *Stranícká politika meniace sa vzorce straníckej súťaže*. In: GYÁRFÁŠOVÁ, Oľga – MESEŽNIKOV, Grigoj (eds.): *Vláda strán na Slovensku: skúsenosti a perspektívy*. Bratislava 2004, s. 25-48.

STRMISKA, Maxmilián a kol.: *Politické strany moderní Evropy*. Praha 2005, 728 s.

Abstrakt Analýza fenoménu vzniku nových politických stran. Komparace Věcí veřejných a Slobody a Solidarity):

Práce se zabývá fenoménem vzniku nových politických stran. V tomto textu jsou zkoumány dvě politické strany, české Věci veřejné a slovenská Sloboda a Solidarita. Jedná se o strany, které vznikly v přibližně stejném časovém období (VV vznikly již v roce 2001, ale na větším významu nabyly až v roce 2009), hlásí se ke stejné ideologii, zasedly po volbách 2010 v parlamentu a obě se staly součástí vládní koalice. Práce analyzuje samotnou podstatu vzniku těchto stran a jejich následný vývoj až do zmiňovaných parlamentních voleb. Práce se snaží na základě ideologického směřování strany konstatovat, zda strana dokázala využít voličského potenciálu, který jí její ideologické zaměření poskytovalo. Dále jsou analyzovány vybrané charakteristické znaky stran, jako je role lídra ve straně, a to z hlediska jeho významu v předvolební kampani a jeho vlivu na volební výsledky strany. Byl taktéž zkoumán původní charakter strany, zejména, zda se jednalo o stranu lokální, či stranu s celostátní působností a jeho postupná proměna. V práci je kladen důraz i na analýzu předvolební kampaně, jakožto jednoho z klíčových prvků volebního úspěchu nově vzniklých politických stran, a to zejména z hlediska celkového charakteru kampaně, témat, na které se zaměřila a použitých hesel. Na základě povolebních analýz se práce pokouší sestavit profil typického voliče těchto stran. Vzhledem k míře vlivu, které na lidské rozhodování mají média, je v práci analyzován i vzájemný vztah mediálních výstupů a jejich vlivu na růst, či pokles volebních preferencí.

Abstract The phenomen of new political parties. Comaprison of Věci veřejné and Sloboda a Solidarita

This work is about the phenomenon of the emergence of new political parties. In the text are researched two political parties: the Czech one Věci veřejné (VV) and the Slovak one Sloboda a Solidarita. This parties originated in approximately the same period (VV were established in 2001, but took in greater importance in 2009), they profess to the same ideology, gain representation in the Parliament after the parliamentary election in 2010, and both parties also became the part of the Cabinet. The work analyzes its own nature of ermengence of these parties and their subsequent development to the mentioned parliamentary election.

The text attempts on the basis of ideological direction, if the parties could take the advantage of voter's potential, which provided the ideological framework. There are also analyzed specific characteristics of the parties, as a leadership of the party in terms of its importance in the election campaign, and its impact on the election results, too. The work also study the original character of the party, especially if they were the local parties, or rather the parties with nationwide coverage.

In this work, the emphasis is placed on analysis of the election campaign as one of the key elements of the electoral success of newly formed political parties. Based on post-election analysis, the work is trying to build the profile of typical voters of these parties. Media have got a significant impact on voters decisionmaking, so the work also analyzed the relationship between the influence of media and their effect to the increase or to decline in voter preferences.